A KNJI

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 97 (2716) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, sobota 24. aprila 1954 Cena 20 lir

Primer razsodbe rimskega kasacijskega sodišča iz katere sledi, da je vsa zakonodaja ZVU «nezakonita in neobstoječa», je ponovni dokaz, da pofašistična, tako imenovana demokratična Italija, ne teži samo, da bi naše kraje ponovno zasedla, temveč tudi že pred zasedbo ponovno vzpostavila vso fašistično zakonodajo v kolikor je že sama ZVU ni pustila v veljavi.

Jugopress opozarja rimsko vlado naj neha rovariti s tržaškim vprašanjem

Izjava dr. J. Vilfana o rezultatih obiska maršala Tita v Turčiji in o naporih Jugoslavije za rešitev tržaškega vprašanja

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 23. — *Jugopress v komentarju o tržaškem vprašanju ugotavlja, da se posvetovanja za rešitev tega vprašanja približujejo h koncu. Ponovni poskus Italije, da poveže tržaško vprašanje z drugimi mednarodnimi vprašanji in reakcija Italije na željo balkanskih držav, da spremene balkanski sporazum v zvezo, kaže, da se Italija vpleta v intrige in mahinacije proti sodelovanju balkanskih držav.*

Jugopress poudarja nadalje napore Jugoslavije za rešitev tržaškega in ostalih vprašanj med Italijo in Jugoslavijo in pravi, da je jugoslovanska uradna politika vedno šla za tem, da se najde pot za vzpostavitev dobrih sosedskih odnosov z Italijo. Če Italija iskreno želi, da balkanske države ohranijo neodvisnost in mir, kar prispeva k splošnim naporom za zavarovanje miru v svetu, tedaj je nerazumljiv njen strah pred balkansko zvezo. Poleg tega, pa, nadaljuje Jugopress, Italija ne more preprečiti ustanovitve balkanske zveze, kot ni mogla preprečiti ustanovitve balkanskega sporazuma. To je odvisno izključno od volje narodov Jugoslavije, Grčije in Turčije, ki so o tem vprašanju že rekli svojo besedo. Če bo Italija ostala pri svojem stališču, tedaj bo pokazala, da ji ni do rešitve tržaškega vprašanja, temveč da ji je nerešeno tržaško vprašanje potrebno za izvajanje pritiska na zahodne države s ciljem izoliranja Jugoslavije. Glede pripravljenosti Jugoslavije za rešitev tržaškega vprašanja in njenih naporov v tej zvezi, je povsem razumljivo, da je rešitev tržaškega vprašanja odvisna izključno od dobre volje italijanske vlade.

Tiskovna konferenca v dvorcu Bled v tajništvu za zunanje zadeve je bila danes posvečena obisku predsednika republike maršala Tita v Turčiji. Konference se je udeležil generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan, ki je seznanil domačim in tujim novinarjem dal izjavo o pomenu in rezultatih tega obiska v zavezniški Turčiji. Dejal je, da je ta obisk v največji meri pokazal prijateljstvo in medsebojno razumevanje vlad narodov obeh držav, ki ga tako uspešno gojita v okviru ankarskega sporazuma v svojih medsebojnih odnosih. Izredno pozornost in globoke simpatije, ki jih ima Turčija do Jugoslavije, so prišle do popolnega izraza pri vsakem stiku predsednika republike z vodilnimi predstavniki Turčije. Prijateljski občutki, globoka privrženost k trojnemu sodelovanju so se najbolj očitno pokazali med razgovori. V teh razgovorih se je pokazalo, da je turško in jugoslovansko stališče v mnogih vprašanjih isto, zlasti v vprašanjih, ki so skupnega interesa. Razgovori najvišjih predstavnikov obeh držav, ki so jih vodili v duhu iskrenosti, predstavljajo znaten prispevek k nadaljnji okrepitvi in varnosti treh balkanskih držav.

V tem pogledu je najpomembnejša ugotovitev, ki jo poudarja uradno poročilo o razgovorih, zlasti pa včerajšnji govor predsednika republike, da so državniki Turčije in Jugoslavije prišli do skupnega stališča, da med obema državama in narodi, ki želijo mir, ni upravičenih razlogov, ki bi preprečevali, da se prijateljstvo in dosedanje sodelovanje na vseh področjih, ne spremenita v zvezo. Tako mislita Jugoslavija in Turčija, pri čemer je potrebno upoštevati, da se je treba razgovarjati tudi z Grčijo.

Dr. Jože Vilfan je zatem poudaril, da je pomembno mesto v razgovorih zavzemala tudi izmenjava stališč o stabilizaciji varnosti in miru v Evropi. Pri tem so upoštevali posebni položaj Turčije, zaradi njenih obveznosti do atlantskega pakta in jugoslovansko odsotnost v tem paktu.

Z druge strani pa je prišlo do izraza pozitivno stališče Jugoslavije do naporov Evrope za okrepitev njene varnosti, kakor tudi jugoslovansko stališče, da evropska skupnost lahko dobi realno in trdno podlago, če se njena zamisel razširi, tako da ne bo samo vojaškega značaja. Takšno obrambno skupnost s širšimi koncepcijami in ki bi se posvetila ohranitvi miru, bo Jugoslavija podpirala in bo šla tako daleč, da bo v njej sodelovala, če bo to potrebno.

Perspektive glede bodočega razvoja ankarskega sporazuma izhajajo iz dejstva, da temelji trojno sodelovanje na obrambnih interesih treh balkanskih držav in na njihovi dosledni miroljubni politiki, ki se je najbolj občutno izrazila ravno s pomočjo ankarskega sporazuma. To so nešteotkrat poudarili državniki vseh treh držav, namreč, da nimajo drugega cilja, kot da v duhu načel listine OZN zavarujejo svobodni in mirni razvoj svojih narodov s pomočjo skupne organizacije obrambe pred morebitnim napadom.

Zatem je dr. Vilfan izjavil, da bo naslednji korak k uresničenju balkanske zveze obisk maršala Tita v Grčiji in konferenca ministrov za zunanje zadeve Grčije, Turčije in Jugoslavije v Beogradu.

Po izjavi je dr. Jože Vilfan odgovarjal na številna vprašanja novinarjev, ki so se zlasti zanimali, kaj Jugoslavija razume pod «širšo koncepcijo», o kateri je govoril predsednik republike maršal Tito v zvezi z evropsko obrambno skupnostjo. Dr. Vilfan je izjavil, da je to koncepcija, ki bi omogočila rešitev nasprotij, ki obstajajo med posameznimi evropskimi državami.

Na vprašanje, ali včerajšnja izjava predsednika republike, da je Jugoslavija šla do skrajnih meja glede rešitve tržaškega vprašanja, pomeni, da je Jugoslavija zadnje čase pristala na nove koncesije, je dr. Vilfan odgovoril: «Mislim, da se izjava predsednika Tita nanaša na naše stališče sploh, da bi se dosegel sporazum, kar je znano zahodnim državam. Nekateri zahodni listi — je izjavil dr. Vilfan — gledajo z nezadovoljstvom na sodelovanje balkanskih držav, ker vidijo v tem zbližanju utrditev naše neodvisnosti in naše varnosti».

B. B.

ZSSR prekinila diplomatske odnose z Avstralijo

MOSKVA, 23. — Sovjetska vlada je danes praktično prekinila diplomatske odnose z Avstralijo zaradi zadeve z ubežnim diplomatom Petrovom in njegovo ženo. Zahtevala je tudi takojšnjo izročitev «kriminalca» Petrova in njegove žene in kaznovanje «krivcev».

Pomočnik sovjetskega zunanjega ministra Gromiko je telefoniral odpravniku poslov avstralskega poslaništva v Moskvi, da zahteva sovjetska vlada, naj osebje poslaništva (šest oseb) v dveh ali treh dneh zapusti ZSSR.

Sestanek pododbora za razorožitev

NEW YORK, 23. — Danes popoldne se je sestal ožji pododbor za razorožitev, ki je bil pred dnevi ustanovljen v okviru komisije OZN za razorožitev. Navzoč je bil tudi Andrej Višinski, čeprav je na zadnji seji komisije za razorožitev izjavil, da je zaradi sestave podkomisije sodelovanje sovjetskih delegatov težko verjetno. ZDA zastopa Cabot Lodge, Francijo Hoppenot, Veliko Britanijo sir Pierson Dixon, Kanado pa Johnston.

Prvi seji pododbora, ki je bila za zaprtimi vrati, je prisostvoval tudi glavni tajnik OZN Dag Hammarskjoeld, ki je s kratkim govorom tudi otvoril sejo.

KOALICIJSKA VLADA socialistov in liberalcev v Belgiji

V vladi je devet socialistov in sedem liberalcev - Spaak zunanji minister - Vlada se bo v sredo predstavila parlamentu

BRUSELJ, 23. — Člani nove belgijske vlade, ki jo je včeraj sestavil socialist Achille van Acker, so danes prisegli. Takoj po prisegi je bila prva vladna seja, na kateri so ministri razpravljali o programski deklaraciji. Novi zunanji minister Spaak je takoj nato odpotoval v Pariz, kjer se je danes začelo zasedanje atlantskega sveta. Vlada se bo verjetno v sredo predstavila parlamentu, ki se bo v torek vrnil z velikonočnih počitnic.

Ministri nove socialistično-liberalne vlade so naslednji:

socialisti: *ministrski predsednik* Achille van Acker *zunanji minister* Paul Henri Spaak, *zunanja trgovina* Paul Larock, *obramba* Antoine Spinoy, *notranje zadeve* Pierre Vermeylen, *prosveta* Leo Collard, *delo* Leo Troclet, *promet* Edouard Anseele, *zdravstvo* Edmond Leburton;

liberalci: *finance* Henri Libaert, *pravosodje* Lambart Lilar, *kolonije* Jean Rey, *kmetijstvo* René Lefebvre, *javna dela in obnova* Adolf van Glabekke, *minister za srednje sloje* Bossart.

Skupno je v vladi torej devet socialistov in sedem liberalcev. Po narodnosti je v van Ackerjevi vladi — prvi socialistično-liberalni koalicijski vladi od leta 1947 — sedem Flamcev, sedem Valoncev in dva Bruseljčana. Pet med njimi izvaja prvič ministrsko funkcijo; skoraj vsi so mlajši od šestdeset let.

Med najbolj reprezentativnimi osebnostmi nove vlade so zunanji minister Spaak, finančni minister Libeart in obrambni minister Spinoy.

Spaak, ki je v socialistični stranki od leta 1925, je bil zunanji minister že leta 1936, nato pa še večkrat v raznih vladah, med drugim v Pierlotovi begunski vladi v Londonu. Bil je tudi trikrat ministrski predsednik — v letih 1938, 1946 in 1947 — in je igral važno vlogo v raznih mednarodnih organizmih; tako je bil predsednik prve glavne skupščine OZN v San Franciscu leta 1945 in je še zdaj predsednik Evropske skupščine in skupščine evropske skupnosti premoga in jekla. Spaak je vnet zagovornik politike evropskega združevanja, zlasti na širših osnovah, kot jih na primer nudi Evropski svet.

Henri Libaert, ki je prevzel finančno ministrstvo, je od lani predsednik liberalne stranke. Aktivno se je udeleževal gibaja odpora med nemško okupacijo. Finančni minister je že bil v letih 1949-50, medtem ko je bil 1946-47 minister za gospodarske zadeve.

Novi minister narodne obrambe Antoine Spinoy velja za posebnega vojaškega strokovnjaka. Socialistični poslanec je od leta 1939. Med vojno je imel vodilno vlogo v odporniškem gibanju.

Za rimsko kasacijsko sodišče je vsa zakonodaja ZVU - nezakonita

Ta zaključek sledi iz neke razsodbe najvišjega italijanskega sodišča, ki je bila izrečena 12. oktobra 1953

Strokovna revija tržaških italijanskih pravnikov «Rassegna giuliana di diritto e giurisprudenza», ki izhaja dvakrat na leto, objavlja v svoji dvojni številki za julij-december 1953, katera je nedavno izšla, nadvse važen članek pod naslovom «Zanimiva razsodba kasacijskega sodišča o «statusu» Tržaškega ozemlja».

*V članku se namreč omenja razsodba rimskega kasacijskega sodišča od 12. oktobra 1953, sekcija III, (kazenska), ki je po svoji daljnosežnosti že po izjavah samega članka*rja Guida Gerina *velike važnosti. Sam avtor članka pravi namreč ob zaključku:* «Praktične posledice zadevnega odloka bodo lahko zelo številne in kapitalne važnosti: vsi ukazi ZVU, ki se ločijo, od zakonodaje italijanske države in ki nimajo svojega opravičila v razlogih javnega reda ali vojaške varnosti, so nezakoniti in zaradi tega za italijansko pravosodno ureditev neobstoječi in jih bo italijanska sodna oblast lahko proglasila za takšne».

V čem je ta «kapitalna važnost» omenjene razsodbe najvišjega italijanskega sodišča?

Našim čitateljem je dobro znano, da je bivši rektor tržaške univerze in profesor mednarodnega prava prof. Cammarata (katerega so pred dobrim letom premestili v Južno Italijo, odkoder je doma) v svojih neštetih razpravah in govorih postavil psevdoznanstveno tezo, da zaradi pomanjkanja guvernerja, vse Tržaško osemlje še vedno spada pod suverenost italijanske države, ali kakor Cammarata dobesedno pravi, «suverenost Italije nad Svobodnim tržaškim ozemljem ni ugasnila». Vrhovno sodišče italijanske republike dolgo časa ni upoštevalo te «tezev. Toda, ker v Italiji tudi znanost služi njenim imperialističnim apetitom, so se pri rimskem kasacijskem sodišču nekega lepega dne spomnili, da Cammaratova teza lahko služi tudi po sodni liniji za prispevek uresničenju italijanske grabežljivosti po ponovnem zasužnjenju Trsta.

Bistveni del članka G. Gerina v omenjeni reviji je razlaga glavnega državnega pravdnika, ki je služila za izrek razsodbe kasacijskega sodišča od 12. oktobra lani. Državni pravdnik najprej skoro dobesedno ponavlja Cammaratovo «tezo», da državna oblast, ki bi na podlagi mirovne pogodbe morala zamenjati italijansko suverenost, ni bila ustanovljena in da zaradi tega italijanska suverenost nad STO ostaja, češ da sama mirovna pogodba priznava njen obstoj in trajanje «do trenutka uresničenja Svobodnega ozemlja».

Nato skuša državni pravdnik svojo tezo podpreti z navajanjem raznih določb mirovne pogodbe, predvsem pa člena 6 stalnega statuta za STO in pravi, da je bilo STO do trenutka sklenitve mirovne pogodbe pod «vojaško okupacijo» in da zaradi tega vojaški okupator na podlagi mednarodnega prava ne more odstranjevati sodne ureditve okupirane države in da na podlagi člena 43. haaškega pravilnika iz leta 1899 in 1907 prepoveduje vojnemu okupatorju izpremembo zakonodaje okupirane države in da postavlja v tem prepreko za izpremembo strukture organov, njihove kompetence in določb, ki urejujejo njihovo funkcioniranje. Zaradi tega sodni organi cone A niso izgubili značaja italijanskih organov, značaja, ki so ga imeli v trenutku okupacije, čeprav je medtem stopila v veljavo mirovna pogodba.

Skratka: na STO bi smela ZVU do dokončnega uresničenja STO upravljati cono A edinole po italijanskih zakonih,

Rimsko kasacijsko sodišče je seveda to razlago državnega pravdnika usvojilo in v svoji razsodbi od 12. oktobra med drugim pravi:

«Potrebno je, smatrati, da suverenost nad cono A še vedno pripada italijanski republiki...».

Nato se v razsodbi trdi, da državljani, ki so bili 10. junija 1940 stalno stanujoči v coni A niso izgubili italijanskega državljanstva z vzstopom v veljavo mirovne pogodbe, temveč ga izgubijo le v trenutku ustanovitve STO. Dalje razsodba pravi, da mirovna pogodba v členu 21 določa, da se mora STO od trenutka njenega vstopanja v veljavo upravljati na podlagi «instrumenta za začasni režim», medtem ko člen 1. tega instrumenta določa, da do guvernerjevega prihoda z upravo nad njim nadaljujejo zavezniška vojaška poveljstva v obeh conah.

«Iz tega očitno sledi — nadaljuje razsodba rimskega kasacijskega sodišča — da so do prevzema oblasti s strani guvernerja, še nadalje obstajali prej obstoječi pogoji, ki so se konkretizirali v pogojih, ki so lastni okupacijskemu režimu, ki kot je znano ne dajajo okupatorju v smislu členu 43 haaškega pravilnika iz leta 1899 in 1907 — razen iz razlogov vojaške varnosti ali razlogov, ki iz te varnosti izhajajo — pravice izpreminjanja zakonodaje okupirane države in torej možnosti spreminjanja strukture, hierarhije in funkcioniranja sodnih organov».

Iz razsodbe rimskega kasacijskega sodišča torej sledi, da ono priznava Zavezniški vojaški upravi pravico izdajanja samo takšnih zakonov in izpreminjanja italijanskih t. j. fašističnih — ker drugih do leta 1945 ni bilo! — samo na podlagi haaške konvencije, t. j. samo iz razlogov vojaške varnosti anglo-ameriških čet. To nadalje pomeni, da italijanska republika smatra lahko vse zakonske ukaze in ostale predpise, ki jih je ZVU izdala v povojnih letih in ki jih je toliko, da napolnjujejo okrog 18 debelih vezanih knjig, za nezakonite in neobstoječe.

Iz vsakodnevnega dogajanja pa vidimo, da se nekaj podobnega v praksi že dogaja, zlasti odkar so prišli v sestav ZVU italijanski funkcionarji. Ko smo pred kratkim pisali o primeru odpusta sodnega poslužitelja Karla Pečariča iz državne službe, smo povedali, da ga je iz službe vrgla posebna fašistična komisija leta 1924, nakar je bil leta 1947 na podlagi odloka po posebni komisiji, ki jo je v smislu svojega ukaza ustanovila ZVU, ponovno sprejet v službo. Ker pa italijansko sodno ministrstvo ne priznava odlokov te komisije, so Pečariča pred kratkim zopet vrgli iz državne službe.

Dosledno ravnanje — in to doslednost poznamo! — italijanskih oblasti privede lahko torej do tega, da ostanejo v veljavi v naši coni samo še fašistični zakoni. To pa seveda le v primeru, če bi celotno ZVU prevzeli rimski funkcionarji — k čemer italijanska vlada danes tako zelo teži. Še bolj temeljito pa bi pometli z vso zakonodajo ZVU v teh devetih povojnih letih, če bi bil Trst priključen k Italiji in bi ji bila suverenost nad cono A mednarodno priznana. S tem bi tudi izginili ukazi ZVU, ki določajo ponovno delovanje po fašizmu ukinjenih slovenskih šol in drugi ukazi, s katerimi je ZVU — čeprav v zelo majhni meri — toda vendarle kolikor toliko izpremenila ali pa odpravila fašistične zakone, ki jih je pa kljub temu še vse polno v veljavi.

Na ta način bi bila v prvi vrsti nam Slovencem odvzeta sleherna najmanjša pridobitev, ki smo si jo priborili s tolikimi krvavimi in materialnimi žrtvami v zadnji svetovni vojni. Zato je omenjena razsodba kasacijskega sodišča, ki se kot smo rekli, dejansko delno v coni A že izvaja, resnično dalekosežnega pomena in bomo o njej v našem dnevniku še ponovno razpravljali.

SOVJETSKA NOTA ZAHODNIM VLADAM NEKAJ DNI PRED ŽENEVSKO KONFERENCO

OBLIKA KITAJSKE UDELEŽBE povzroča skrbi v zadnjem trenutku

ZSSR zahteva, naj se vsi sklepi o ženevski konferenci sprejmejo soglasno z LR Kitajsko - Negativni zahodni odgovor že včeraj poslan v Moskvo - Nam Il nepričakovano prispel v Ženevo - Vzhodna Nemčija bo poslala opazovalce - Kitajci računajo z dolgo konferenco

PARIZ, 23. — Sovjetska vlada je včeraj izročila vladam treh zahodnih velesil noto o ženevski konferenci. V tej noti, ki so jo že proučevali trije zahodni zunanji ministri med svojim sestankom v Parizu, postavlja ZSSR formalno zahtevo, naj se sporazumi za ženevsko konferenco sprejmejo soglasno skupno z LR Kitajsko na enakopravni osnovi. Sovjetska nota je odgovor na nedavno noto treh zahodnih vlad v zvezi z ženevsko konferenco, katere organizacija je bila doslej stvar štirih držav, ki so jo sklicale — ZDA, Francija, Anglija in ZSSR.

Proučevanje sovjetske note so danes nadaljevali na Quai d'Orsay. Popoldne je bil že poslan odgovor v Moskvo. V tem odgovoru opozarjajo tri zahodne velesile, da je bilo v berlinskem sporazumu o sklicanju ženevske konference (sklenjenem med konferenco štirih zunanjih ministrov) jasno določeno, da bodo samo štiri velesile, brez Kitajske, poslale vabila na azijsko konferenco v Ženevi.

V londonskih diplomatskih krogih izražajo bojazen, da bi utegnil ta novi sovjetski korak spraviti v nevarnost ženevsko konferenco, ki bi se morala začeti v ponedeljek in na katero so ob koncu februarja v imenu Velike Britanije, Francije, ZDA in ZSSR že povabili nekako dvajset držav. Nekateri pa sodijo, da je ZSSR poslala to noto samo na zahtevo pekinške vlade in da pri tem ni računala, da bodo zahodne velesile njeno zahtevo sprejele. Vprašanje, ali bo oblika sodelovanja LR Kitajske pomenila resno oviro za sam začetek ženevske konference, pa ostaja še vedno odprto.

Medtem prihajajo v Ženevo prvi člani delegacij. Največ pozornosti je vzbudil severnokorejski zunanji minister general Nam Il, ki je povsem nepričakovano prispel danes predpoldne v Ženevo. Pripeljal se je z nekim sovjetskim letalom iz vzhodnega Berlina. Ker njegov prihod ni bil napovedan, ga na letališču ni sprejel noben predstavnik švicarske vlade.

Danes so prispele v Ženevo številne osebnosti delegacij dežel sovjetskega bloka. Uro po prihodu severnokorejskega zunanjega ministra Nam Ila je prišlo na ženevsko letališče najprej sedem članov sovjetske delegacije, nekaj minut zatem pa še dvanajst sovjetskih delegatov. Za jutri pričakujejo nekaj letal iz Prage, ki bodo prav tako pripeljala številne člane sovjetske delegacije — pravijo da jih bo 85 —, verjetno pa tudi že nekaj kitajskih delegatov. V nedeljo bosta prispeli dve sovjetski letali, ki bosta pripeljali šest ton pisarniških potrebščin in dokumentov.

Med člani sovjetske delegacije, ki so danes prispeli v Ženevo, je tudi namestnik zunanjega ministra Kuznecov.

V Ženevo je danes prispel tudi vodja južnokorejske delegacije zunanji minister Pjug Jung Tai. Na letališču je izjavil, da je njegova vlada vedno stremela za mirom, ki bi se naj uresničil z združitvijo dežele in z umikom «komunističnih osvajalcev». Minister je dodal: «Ne bi želeli ničesar več, če bi ženevska konferenca dosegla ta dva cilja».

V Parizu so sporočili sestavo francoske delegacije. Vodil jo bo, kot je bilo že znano, zunanji minister Georges Bidault, v njej pa bodo podtajnik v zunanjem ministrstvu Maurice Schumann, glavni sekretar ministrstva Parodi, veleposlanik v Bernu Chauvel, ravnatelj in podravnatelj za politične zadeve De la Tournelle in Margerie, ravnatelj konferenčnih služb Broustra, šef kabineta Falaize, ravnatelj tiskovne službe Baeyens, pravni izvedenec Gros, ravnatelj za azijske zadeve Roux, veleposlanik v Siamu Offroy in drugi.

Vzhodnonemška vlada je javila, da bo poslala svoje opazovalce v Ženevo. Skupino opazovalcev bo vodil podtajnik v zunanjem ministrstvu George Handke, ni pa še znano število funkcionarjev, ki ga bodo spremljali. Vzhodnonemški zunanji minister Lothar Bolz pa je sporočil, da bo vzhodnonemška vlada na ženevski konferenci zahtevala repatriacijo vseh Nemcev, ki so v francoski tujski legiji. Bolzova izjava nadaljuje, da je vzhodnonemška vlada pripravljena nuditi vsem Nemcem, ki so v tujski legiji, «možnost mirnega dela in življenja». Na tiskovno konferenco, na kateri je načelnik tiskovne službe vzhodnonemškega zunanjega ministrstva Wilhelm Meissner prebral to izjavo, so povabili tudi nekaj zahodnih novinarjev, toda nobenega Amerikanca.

Japonska, ki je že pred dnevi najavila, da bo poslala svoje opazovalce v Ženevo, je danes določila za to funkcijo svojega veleposlanika v Švici Tooru Hagivaro.

Iz pogodbe, ki jo je danes sklenila kitajska delegacija z nekim ženevskim cvetličarjem, da bo za pet mesecev dobavljal rože za zimski vrt v vili Montfleury, sklepajo, da Peking računa, da bo ženevska konferenca trajala precej dolgo.

Vsak dan težavnejši položaj branilcev v Dien Bien Fuju

General De Castries izpraznil osrednje-zahodno oporišče - Premer postojanke skrčen na 1300 metrov - Borba za pristajališče padal - Ameriški zračni most čez otok Ceylon in Bangkok

HANOI, 23. — Francosko poveljstvo v Indokini javlja, da so francoske čete včeraj ponoči izpraznile osrednje-zahodno oporišče, ki je ščitilo severni del letališča v Dien Bien Fuju. Zaradi tega je moral general De Castries spremeniti svoj borbeni razpored v severnem delu postojanke. Premer utrjene postojanke Dien Bien Fu znaša zdaj samo še približno 1300 metrov.

V Hanoju ne skrivajo, da je po zadnjem napredovanju vietminških sil, ki zdaj nadzorujejo znaten del letališča, položaj branilcev v Dien Bien Fuju postal dokaj težaven. Vietminški oddelki so se približali poveljniškemu mestu generala De Castriesa na približno 600 metrov. Predvsem pa postaja vse bolj težavno preskrbovanje postojanke s padali, ker je prostor za odmetavanje zelo omejen; še prejšnji teden se je zgodilo, da je padlo padalo, ki je med drugim prenašalo generalske zvezdice za De Castriesa in 200 litrov velikonočnega kokljanca, med vietminške položaje. Prav tako je vedno težavnejši položaj številnih ranjencev, ki so sicer varno spravljeni v podzemeljskih bunkerjih, ki pa nimajo nobenega upanja več, da bi jih bilo mogoče evakuirati.

Francoske čete so danes predpoldne prešle v protinapad, da bi ponovno osvojile ponoči izgubljeno postojanko. Vendar se je protinapad ponesrečil, nadaljujejo se pa ogorčene borbe, ki ne spominjajo več na množične vietminške napade prejšnjih tednov, temveč so večinoma posamični spopadi z ročnimi bombami in na nož, pri katerih odloča osebna spretnost, hrabrost in hladnokrvnost. Položaji obeh sovražnikov so v severnem delu letališča oddaljeni drug od drugega komaj 50 metrov. Bitka gre zdaj za to, ali bodo Francozi lahko še uporabljali južni del letališča za pristajanje padal.

Medtem je prispelo danes na letališče v Saigonu prvo letalo ameriškega «zračnega mostu» med Parizom in Indokino. Na letalu «Globemaster» je bilo približno 200 mož 7. francoskega padalskega bataljona. S Ceylona poročajo, da se je na letališču Katunayake preskrbelo z bencinom večje število ameriških transportnih letal, ki so nato odletela v Bangkok. Letala morajo delati ovinek, ker indijske oblasti ne dovolijo, da bi ameriška letala s francoskimi četami letela čez indijsko ozemlje. Tudi v ceylonskih uradnih krogih zatrjujejo, da ničesar ne vedo o teh letalih in da doslej niso dali nobenega dovoljenja za pristanek. Francosko poslaništvo v Colombo zatrjuje, da ne ve ničesar.

Italijanski zunanji minister Attilio Piccioni, katerega ime so poleg Spatarovega večkrat imenovali v zvezi z Montagnevo korupcijsko zadevo, pred odhodom iz Rima v Pariz, kjer se je včeraj udeležil zasedanja atlantskega sveta in na njem poskušal nadaljevati spletkarjenje rimske diplomacije proti sodelovanju balkanskih držav in za ugoditev italijanskim zahtevam v tržaškem vprašanju.

Piccioni brezuspešno nadaljuje izsiljevanje s Trstom in EOS

Zaradi kratkega trajanja zasedanja atlantskega sveta rimski zunanji minister ni imel niti časa do konca opraviti svojo nalogo - Poskusi spletkarjenja v razgovoru s Stefanopulosom in Edenom - Zaključno poročilo in resolucija sveta NATO

PARIZ, 23. — Na današnjem avtoritivnem zasedanju atlantskega ministrskega sveta v Parizu sta glavni tajnik severnoatlantske zveze, lord Ismay in predsednik sveta, Georges Bidault, v svojih govorih proslavila petletnico ustanovitve Severnoatlantske zveze.

Lord Ismay je orisal pet let obstoja NATO in nadaljeval: «Upeh, ki je neviden, pa je mnogo večji — enotnost, ki je dosegla zveza in ki raste. Sedaj pa prehajamo v zavno razdobje. Morda bi želelo, da se je vojaška nevarnost zmanjšala, vendar pa ta ostaja in norčevali bi se iz vseh storjenih naporov v zrtev, če bi sedaj postali lažni ali popustljivi. Če smo drug do drugega, ter če bomo enotni kot smo sedaj, tedaj bomo preprečili neizrekljive strahote tretje svetovne vojne».

Njemu je sledil Bidault, ki je tudi govoril o trajnem grožanju zahodne varnosti. V času ustanovitve severnoatlantske zveze je bila grožnja natančno določena in nepotvorjena. Danes bi se morda želelo, da je ta grožnja v drugi obliki, toda njeno bistvo je ostalo isto in kot se Francija sama prav dobro zaveda, se je na nekaterih krajih pokazala v nasilni obliki.

Zasedanje se je končalo že danes: bilo je to najkrajše zasedanje, kar jih je imel doslej atlantski svet. Ob koncu zasedanja so sprejeli resolucijo o političnih vprašanjih in obravili zaključno resolucijo. Resolucija priporoča vsem državam članicam, naj nikoli ne bo pozabijo dajati atlantskemu svetu informacij «o razvoju mednarodne politike, kadar bi te informacije zanimale ostale članice sveta ali organizacijo v celoti», in pa, naj «stalni svet od časa do časa prouči, katero posebno vprašanje bi lahko bilo predmet diskusij na prihodnjem zasedanju sveta». Resolucija poudarja v zvezi s tem potrebo koordiniranja zunanje politike vseh držav NATO.

Zaključno poročilo pa pravi, da zadnji razvoj mednarodnega položaja ne daje sklepati o bistveni spremembi sovjetske zunanje politike, zaradi česar priporoča enako budnost kot doslej. Poročilo dodaja, da države NATO ne nameravajo priznati vzhodnonemške vlade in njene suverenosti. Končno izraža resolucija zadovoljstvo spričo ratifikacije pogodbe o EOS v nekaterih državah in spričo nedavnih izjav angleške in ameriške vlade o njunem sodelovanju z evropsko obrambno skupnostjo.

Prihodnje zasedanje atlantskega sveta bo v Parizu v novembru.

Poročilo ne govori o sovjetskem predlogu, da ZSSR vstopi v NATO. Pač pa je lord Ismay dejal, da «nobeden izmed delegatov ni predlagal, naj se ZSSR sprejme v NATO», da pa «je bilo nekaj predlogov, od katerih so nekatere vzeli v pretres». Ta stavek razlagajo v političnih krogih kot dokaz, da je prišlo do nekaterih razlik v stališčih glede bodoče taktike atlantske zveze.

Kot poročajo iz italijanskih virov, je rimski zunanji minister Piccioni na današnjem zasedanju med diskusijo govoril kar trikrat. V prvem govoru je govoril v splošnih frazah o atlantskem paktu, v drugem je prikazal položaj italijanske ratifikacije EOS in se pri tem dotaknil tudi tržaškega vprašanja, vendar se pri njem ni dalj časa zaustavljal, v tretjem pa je na splošno obravnaval mednarodni položaj. Sicer pa tudi razpoloženje na zasedanju ni bilo primerno za pogrevanje tržaškega vprašanja, kratko trajanje pa je Piccioniju preprečilo, da bi do konca izvedel svojo nalogo.

Piccioni se je sestal tudi z grškim zunanjim ministrom Stefanopulosom in predvsem, kot spet poročajo iz italijanskih virov, na dolgo hvalil italijanske zasluge, da sta bili Grčija in Turčija sprejeti v atlantski pakt, nato pa je ponovil znano italijansko stališče, da je za Rim rešitev tržaškega vprašanja pogoj za vsakršen nadaljnji razvoj balkanskega sodelovanja. V italijanskih krogih dodajajo, da je Piccioni o tem «verjetno» govoril tudi z angleškim zunanjim ministrom Edenom, s katerim se je na kratko sestal v angleškem veleposlaništvu med kosilom za ministre, ki so se udeležili konference.

Na splošno pa v italijanskih krogih ne kažejo nobenega posebnega navdušenja nad izidom Piccionijevega poslanstva v Parizu.

Ameriški kredit premogovni skupnosti

WASHINGTON, 23. — V ameriškem državnem tajništvu sta danes državni podtajnik Bedell Smith in predsednik visoke oblasti evropske skupnosti premoga in jekla Jean Monnet podpisala sporazum, po katerem dajejo ZDA sto milijonov dolarjev posojila evropski skupnosti premoga in jekla. Posojilo se bo amortiziralo v 25 letih, obrestna mera pa znaša 3 7/8 odst.

NOVI DELHI, 23. - 26. aprila se bo v Colombu začela konferenca ministrskih predsednikov Indije, Pakistana, Ceylona, Burme in Indonezije.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1866 umrl primorski slikar Josip Tominc.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, sobota 24. aprila Fidelis, Juroslav
Sonce vzide ob 5.06 in zatone ob 19.02. Dolžina dneva 13.56. Luna vzide ob 0.19 in zatone ob 9.00.
JUTRI, nedelja 25. aprila Marko, Tugomir

Praznujmo 1. maj v znamenju borbe za delo, mir in socialni napredek delovnega prebivalstva

ŠE O ZAPOSLITVI TRŽAŠKE LADJEDELNIŠKE INDUSTRIJE

Brez možnosti svobodnega trgovanja se ladjedelnice ne bodo rešile krize

Milanski list „24 Ore" o težavah italijanske ladjedelniške industrije
Obljube o tujih naročilih brez osnove in služijo le v propagandne namene

Župan Bartoli, ravnatelj oddelka za gospodarstvo in finance pri ZVU dr. Sartori in drugi so zadnje čase v zvezi s sedanjo krizo dela v tržaških ladjedelnicah namignili, da pripravljajo v Rimu ugodnosti za rešitev krize ladjedelniške industrije. V tej zvezi je bilo rečeno, da je rimska vlada izdelala zakon, ki naj zagotovi italijanskim ladjedelnicam, med katere vključujejo tudi tržaške, naročila iz inozemstva in da bodo v ta namen odobreni krediti naročnikom in ladjedelniški industriji. Obljubili so tudi razne davčne olajšave, ki najbolj dušijo to vrsto industrije, da bodo lahko delale s konkurenčnimi cenami, ki naj bi omogočile tuja naročila. Poseben poudarek so dali tem rimskim obljubam v Trstu, češ da bo to za Trst zelo važno in da bodo tržaške ladjedelnice v bodoče lahko gotovo računale tudi na inozemska naročila.

Vsa ta optimistična predvidevanja se v Trstu izkoriščajo predvsem politično, in sicer v zvezi s sedanjo splošno gospodarsko krizo, ki jo seveda najbolj občutijo ladjedelnice kot največja tržaška industrija. Delo v ladjedelnicah bi zagotovilo tudi delo srednji in mali industriji, omogočilo bi zaposlitev večjega števila delavcev in s tem rešitev velike brezposelnosti. Hkrati pa se z zaposlitvijo delavcev in z večjim zaslužkom večine potrošnikov, ki jih predstavljajo delavci, rešuje tudi kriza prodaje blaga na drobno, ki je v zadnjih časih zajela tržaško trgovino in prisilila srednja in mala tržaška podjetja na zadnjo protestno zaporo. Vse to se da z besedami lepo reševati. V resnici pa ne gre vse tako gladko in se vse omenjene obljube in zagotovila oslanjajo v glavnem le na besede.

Vprašanje zaposlitve italijanske ladjedelniške industrije, v katero so žal vključene tudi tržaške ladjedelnice, se ne da tako zlahka rešiti. To nam najbolj nazorno potrjuje zaskrbljenost milanskega gospodarskega dnevnika «24 Ore», ki izraža mnenje italijanskih veleindustrijcev, in ki je 21. t. m. napisal v tej zvezi članek, v katerem pravi med drugim:

Razprave o naročilih italijanskim ladjedelnicam se nadaljujejo. V nekaterih ladjedelniških krogih ne prikrivajo začudenja nad vestmi, ki prihajajo iz Rima, na osnovi katerih naj bi bila naša ladjedelniška industrija pred skorajšnjimi naročili iz inozemstva... Vprašanje inozemskih naročil je mnogo bolj zapleteno kot bi si morda kdo mislil, kajti tuje pomorske družbe ne gledajo samo na ceno, ampak tudi na čas izročitve ladij, na kreditne ugodnosti itd. Če sta si Švedska in Japonska v zadnjem času uspeli zagotoviti naročila za gradnjo tujih ladij, je treba to pripisati predvsem plačilnim ugodnostim, ki jih ta središča nudijo naročnikom...

V naši državi pa še domači naročniki naletijo na težave pri finansiranju del. Tem teže pa se postavlja vprašanje rešitve zahtev kreditiranja za tuje naročnike... Tudi pri vključevanju «ladijskih naročil» v trgovinske sporazume z inozemstvom si ne smemo ustvarjati prevelikih iluzij, ker je sedanji svetovni pomorski trg precej negotov. Edini sektor, ki bi se morda dal izkoristiti, je sektor petrolejskih družb, ki imajo še vedno v načrtu določen program gradenj novih petrolejskih ladij, družb, ki delujejo v Italiji in bi imele morda interes izkoristiti pri nas svoje kridite za gradnjo ladij... V Italiji pa so se ta naročila omejila le na dve petrolejski ladji, ki se gradita v Riva Trigoso in v Anconi».

Te možnosti naročil tujih pomorskih družb je treba upoštevati tudi za Trst, ker je Trst na žalost po vseh zakonskih predpisih vezan na Italijo in so vse njegove možnosti tujih naročil vezane na možnost tujih naročil v italijanskih ladjedelnicah. Zato lahko upravičeno trdimo, da so vse dosedanje obljube o tujih naročilih za tržaške ladjedelnice navadna propaganda italijanskih zainteresiranih krogov, ki bi hoteli na ta način omajati odločno borbo vsega mesta proti sedanji gospodarski krizi. Zaradi tega bi morala ZVU, ki je odgovorna za upravo področja, in ki je odgovorna za sedanji položaj, poskrbeti, da se Trst in še posebno tržaška ladjedelniška industrija reši vezi, ki jih veže na italijansko gospodarstvo in sploh na vse gospodarsko in socialno življenje v Italiji. Trstu morajo zagotoviti možnost svobodnega trgovanja z inozemstvom in svobodnega sklepanja naročil v tujini brez ovir italijanskega davčnega in plačilnega sistema, ki onemogoča, kot to ugotavlja gornji članek, italijanskim in s tem tudi tržaškim ladjedelnicam tuja naročila.

Priznanje krušne doklade zaposlenim upokojencem INPS

Na podlagi neke okrožnice italijanskega ministrstva za delo, ki določa, da morajo delodajalci zaposlenim upokojencem Zavoda za socialno zavarovanje plačevati krušno doklado, so tukajšnji sindikati postavili zahtevo, da se tudi zaposlenim upokojencem v Trstu izplača krušna doklada.

Počastitev spomina žrtev v Ul. Ghega

Včeraj popoldne ob 15. uri sta delegaciji Zveze partizanov STO in množičnih organizacij I. okraja položili vence na poslopje v Ul Ghega, kjer so nacistični krvniki pred 10. leti obesili 51 tržaških slovenskih in italijanskih antifašističnih borcev. Položitvi vencev so prisostvovali tudi številni meščani, ki so s tem počastili spomin žrtev okupatorjeve krvoločnosti, hkrati pa ponovno obljubili zvestobo idealom padlih.

Dovoljenja za proslave 1. maja

Predsedstvo cone obvešča zainteresirane, da lahko prevzamejo dovoljenja za prvomajske proslave v vladni palači, soba št. 37 - od 9. do 13. ure od ponedeljka 26. t. m. naprej.

Nova poštna znamka

Poštna uprava sporoča, da je od danes v prodaji pri vseh poštnih uradih spominska znamka (25 lir) ob priliki prvega poskusa poštnega prometa s helikopterjem iz milanskega velesejma. Znamka bo veljavna do 31. decembra t. l., zamenjati pa jo bo mogoče do 30. junija 1955. Poštna uprava bo razposlala omejeno število teh znamk tudi raznim trafikam.

IZ JUGOSLOVANSKE CONE STO

KONFERENCA STROKOVNJAKOV OZN s koprskimi zastopniki turizma

Izvedenca odbora za tehnično pomoč OZN sta se pohvalno izrazila o turističnih obratih v koprskem okraju

Koprski okraj sta obiskala dva izvedenca odbora za tehnično pomoč OZN Karl Van Belle in Lars Esmark. Po dvodnevnem bivanju sta se včeraj vrnila v Ljubljano. V Portorožu sta imela konferenco s predstavniki tukajšnjega turizma, ogledala sta si tudi turistične obrate in sta se pohvalno izrazila o njih ter tudi o njihovih načrtih. Izjavila sta, da ima koprski okraj vse pogoje za uspešen razvoj turizma. Svoja opazovanja bosta vnesla v referat o turizmu Jugoslavije ki ga bosta podala odboru za tehnično pomoč OZN.

Od 13. do 15. maja v Portorožu kongres jug. ekonomistov

Jugoslovanski ekonomisti bodo imeli od 13. do 15. maja svoj kongres v Portorožu. Kongresa se bodo udeležili najvidnejši gospodarstveniki Jugoslavije, okrog 350 delegatov, ki jih volijo po podjetjih, okrajnih ljudskih odborih in društvih ekonomistov Jugoslavije. Pripravljalni odbor bo povabil na kongres tudi vidne tržaške gospodarstvenike. Koprski okraj, ki se temeljito pripravlja na sprejem jugoslovanskih ekonomistov, predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij bodo udeležencem priredili sprejem na socerbskem gradu na predvečer konference 12. maja, naslednji dopoldan pa bo v gledališču Tartini v Piranu svečana otvoritev. V času svojega bivanja v koprskem okraju bodo jugoslovanski ekonomisti predavali o raznih gospodarskih vprašanjih v Kopru Piranu in Portorožu. Pripravljalni odbor organizira za ekonomiste tudi krajše izlete.

Nad 1 milijon din škode zaradi velikega požara

Koprski gasilci so včeraj nekaj pred 4. uro odhiteli v vas Porsek v sežanskem okraju, kjer je zajel požar tri gospodarska poslopja kmetov Jožeta Kozloviča, Ivana Jermana in Ane Ražman. Ker se je požar močno razširil, so vsa tri gospodarska poslopja pogorela, gasilci pa so le preprečili nadaljnjo razširitev požara. Nastalo škodo cenijo nad milijon din.

Prometna nesreča

V trenutku ko je 18-letni Antonio Benci s Trga tra i Rivi 4 stopil s pločnika Rojanske ulice, je vanj trčil s svojo vespo 27-letni Guglielmo Sulini iz Sv. Križa, ki je tedaj vozil v smeri Miramarskega drevoreda.

Benci je padel na tla in ker je bil ranjen, se je z rešilnim avtom odpeljal v bolnišnico, kjer so mu izprali rano, ozdravljivo v 6 ali 7 dneh, nad levim očesom. Po prvi pomoči je Benci odšel domov.

Osvobodilna fronta

II. okraj. V ponedeljek 26. t. m. ob 20.30 bo na stadionu «Prvi maj» sestanek članstva sektorja OF Sv. Ivan - Podlonjer. Na dnevnem redu: 1. aktualna politična vprašanja; 2. sodelovanje OF pri proslavi stoletnice slovenske šole pri Sv. Ivanu in sektorska problematika; 3. izvolitev sektorskega odbora.

Vabljeni vsi člani k točni in številni udeležbi.

Ljudska prosveta

Mladinci, pevci pozor! V ponedeljek 26. t. m. bo ob 19.30 v običajnih prostorih pevska vaja. Priporoča se točnost in gotova udeležba.

Glasbena Matica v Trstu. Redna seja upravnega odbora bo v ponedeljek 26. aprila ob 20.30 na sedežu v Ul. R. Manna 29.

Razna obvestila

Motoklub «Jadran» Občine priredi v nedeljo 25. t. m. javni ples v Bazovici na prostem. Zbirališče vseh motoristov ob 15. uri pred sedežem kluba na Občinah. Vabljeni vsi motoklubi.

SPDT

Poziv sodelavcem pri jubilejni številki Planinskega vestnika za petdesetletnico SPDT.

Opozarjamo literarne sodelavce, ki so prevzeli nalogo za kakršen koli prispevek, da je rok za izročitev rokopisov do 25. aprila t. l. predsedniku SPDT ali pa na sedežu društva v Ul. Machiavelli 13.

Z motorjem podrl žensko

Točno opoldne se je 18-letni Sergij Pakor iz Ul. Giuliani vozil s svojim motorjem po Trgu Stare mitnice v smeri Garibaldijevega trga. Ko je privozil v višino Ul. Madonnina je nepričakovano trčil v 54-letno Marijo Mellino por. Papo iz Ul. S. Caterina, ki je tedaj hotela prekoračiti cesto. Zaradi sunka sta oba padla na tla in medtem ko se je Pakor nepoškodovan dvignil, so morali ženo, ki je bila ranjena, odpeljati z rešilnim avtom RK v bolnišnico, kjer so jo zaradi zloma stegnenice desne noge, ran na čelu in prask na nogah ter omotičnega stanja pridržati na ortopedskem oddelku. Če ne bo komplikacij, bo Papova okrevala v 30 ali najkasneje v 40 dneh.

Cirkus Krone 1. maja v Trstu

Trije posebni vlaki bodo čez nekaj dni pripeljali v Trst cirkus Krone, ki je po svoji obsežnosti največji v Evropi in eden največjih na svetu. Slavnostna predstava bo 1. maja zvečer na Ul. S. Marco, kjer bo postavljena arena, ki bo lahko sprejela okoli 6.000 oseb. Da bi si čitatelji lahko približno predstavili obsežnost cirkusa, naj navedemo, da porabi cirkus za vsakodnevne stroške okoli 3.600.000 lir.

ENG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

ZADNJE PONOVITVE V MESTU
po znižanih cenah:
Danes 24. aprila 1954 ob 20.30 uri v AVDITORIJU v TRSTU
«Draga Ruth»
komedija v dveh dejanjih (6 slikah)
Spisal: **Norman Krasna**
Režiser: **Jože Gale k.g.**
Prevedel: **Rade Pregarc**
Scenograf: **Milan Butina k.g.**

V nedeljo 25. aprila 1954 ob 20.30 uri v AVDITORIJU v TRSTU
«VSAKIH STO LET»
komedija v treh dejanjih (5 slikah)
Spisal: **F. Hugh Herbert**
Režiser: **Jože Babič**
Prevedel: **Herbert Grün**
Scenograf: **Jože Cesar**

Prodaja vstopnic v Ul. Roma 15/II. - tel. 31-119: **danes 24. in jutri 25.** od 11. do 13. in od 17. do 20.30.

Slovenski dijaki klasična liceja vabijo vse prijatelje mladine k predstavi veseloigre v petih dejanjih
Veseli dan ali Matiček se ženi
Napisal: **Tomaž Linhart.**
Režija: **prof. Jože Peterlin.**
Predstava bo **v nedeljo 25. aprila 1954 ob 18. uri v AVDITORIJU**
Naročite vstopnice pri naših dijakih in Vam jih bodo prinesli! V nedeljo pa jih lahko dobite v prostorih ak. kluba «Jadran» v Ulici Machiavelli št. 13, in sicer od 10. do 13. in od 15. do 18. ure.

Jutri 25. aprila 1954 na OPCINAH v prostorih prosvetnega društva
RAZSTAVA SLOVENSKE KNJIGE
Odprto ves dan.
Vstop prost.

PODPORNO DRUSTVO DIJASKA MATICA V TRSTU
vabi vse svoje člane in dobrotnike, da obiščejo **v nedeljo 25. aprila 1954 ob 10. uri** Slovenski dijaski dom, Ul. Buonarroti 31.
Odbor Dijaške Matice in uprava Dijaškega doma smatrata za svojo dolžnost, da omogočita članstvu Dijaške Matice ogled Dijaškega doma, da se bo mogel vsakdo, kdor prispeva k podpiranju naše dijaške mladine tudi prepričati kako se njegov prispevek uporablja. Ob tej priliki bodo funkcionarji Dijaške Matice kakor tudi osebje Dijaškega doma vsem članom na razpolago za kakršnokoli pojasnilo.
Iskreno vabljeni!
Odbor Dijaške Matice

GLEDALIŠČE VERDI

Danes ob 21. uri otvoritev pomladanske simfonične sezone s prvim koncertom orkestra Tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta Maria Rossija in s sodelovanjem pianistke Marije Tipo in zborom gledališča Verdi. Na programu: Cherubini «Medea» - uvertura, Monteverdi «Magnificat» za zbor, orgle in orkester, Fuga «Toccata» za klavir in orkester Stravinski «Zar - ptica» suita.

Nadaljuje se prodaja vstopnic.

Darovi in prispevki

Za Dijaško Matico so darovali: uprava in uredništvo lista «Prvi april» 3.600 lir, Košuta Marija 500 lir in Lukač Marija 500 lir.

Delavci in uradniki ZTT darujejo 24.186 lir za Dijaško Matico.

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
8. in 9. maja 1954 izlet v NOVO GORICO MATERIJO-OBROVO IDRIJO
Vpisovanje do 29. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

KINO

Rossetti. 15.30: «Alarm na Jugu», G. M. Canale, L. Amanda.
Excelsior. 16.00: «Tretji letnik liceja», J. Reti, A. M. Sandri.
Fenice. 16.00: «Ježa vaquera», R. Taylor, A. Gardner.
Nazionale. 16.30: «Iščite zločinca», J. Payne, E. Keyes. Mladoletnim prepovedano.
Filodrammatico. 16.00: «Plenilci sonca», D. Lynn, P. Medina.
Arcobaleno. 14.30, 17.00, 19.30, 22.00: «Tunika».
Auditorium. 16.00: «Mestne luči» C. Chaplin.
Astra Rojan. 16.00: «Meč in vrtnica», R. Todd, G. Johns.
Cristallo. (Trg Perugino) 16.00: «Sanje Bohème», K. Grayson.
Grattacielo. 15.00, 17.20, 19.40, 22.00: «Tunika».
Alabarda. 15.30: «Zgodba o treh ljubeznih», K. Douglas, P. Angeli.
Ariston. 16.00: «Odkar si moja», M. Lanza, D. Morrow.
Armonia. 15.30: «Skobci ožinei», Y. De Carlo, R. Hudson.
Aurora. 16.00, 20.00: «V vrtincu», V. Leigh, C. Gable.
Garibaldi. 15.30: «Operacija 21», R. Mitchum.
Ideale. 16.00: «Moj poljub te je pogubil».
Impero. 16.00: «Kristinine ljubezni», E. Parker, F. McMurray.
Italia. 16.00: «Dogodivščine Petra Pana».
Viale. 16.00: «Kobila - serka», G. Cervi, C. Ninco.
Kino ob morju. 15.30: «Presneti dečki».
Massimo. 16.00: «Dogodivščine Petra Pana».
Moderno. 16.00: «Aida», S. Loren.
Savona. 15.00: «Hlevar in vojvodinja», R. Young.
Sv. Marko. 16.00: «Cutnosti», E. Rossi Drago.
Secolo. 16.00: «Operne noročila», G. Lollobrigida.
Vittorio Veneto. 16.00: «Patrulja pri Amba Alagiju», L. Tajoli.
Azzurro. 16.00: «Seminole», R. Hudson.
Belvedere. 16.00: «Proti vsem zastavam», E. Flynn.
Marconi. 16.00: «Zaliv gromov», J. Stewart.
Novo cine. 16.00: «Evropa 51», I. Bergman.
Odeon. 16.00: «Otroci se ne prodajajo».
Radio. 16.00: «Luisianski pustolovec», T. Power.
Venezia. 16.00: «Princ Azima».

RADIO

SOBOTA, 24. aprila 1954

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 7.00, 13.30, 19.00 in 23.30.
7.10 Jutranja glasba; 14.15 Sport doma in po svetu; 14.40 Igra harmonikarski zbor III drž. gimnazije iz Ljubljane; 17.30 Narodne pesmi in plesi iz Bosne; 18.15 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Zabavni orkestri in marširaj vmes; 21.00 Melodije in ritmi za zabavo in ples; 21.30 Izbrano cvetje z domače grede; 22.00 Z mikrofonom po Primorskih: Kolesko; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Zabavna glasba; 13.00 Lepe melodije in lepi glasovi; 14.15 Kulturni obzornik; 14.45 Filmske popevke; 15.15 Promenadni koncert; 16.00 Oddaja za najmlajše; 16.30 Slovenski zbori; 17.15 Operne fantazije; 18.00 Prijetne lahke melodije; 18.40 Kolesko morna glasba; 19.00 Pogovor o ženo; 19.15 Pestra glasba; 20.15 Iz operetnega sveta; 21.00 Melodije za šalo - malo zares, nato pa resno smrtne melodije; 21.45 Francoski Simfonične variacije; 22.00 Melodije iz filmov; 22.30 Massenetova Sulta iz baleta «Le Cyda».

TRST I.

12.15 Pesmi s IV. festivala v San Remu; 13.25 Fantazija valčkov; 14.00 Iz operet in revijev; 15.00 C. Meano: «Dijana ne brenčeni po ljubezni», igra v 3 dejanjih; 17.45 Ritmi Latinske Amerike; 20.45 Rdeče in črno.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
12.00 Lahka glasba; 12.30 Jan Sibelius: Koncert za violino in orkester; 13.45 Za pionirje; 14.05 Slovenske solistične skladbe; 14.35 Hrvatske narodne glasba; 15.15 Pesmi iz Zagreba); 14.45 Veseli zvoki; 15.30 Operetna glasba; 16.00 Kulturni pregled; 17.10 Poje moški zbor; 17.30 Okoliavski komorni zbor; 18.30 Slovenske narodne v svet; 18.30 Slovenske sobotni večer pesmi; 20.00 Pisan sobotni večer.

Izleti

Zveza prosvetnih delavcev sporoča vsem šolnikom, da priredi junija letos dvodnevni izlet na Ziljo in k Osojskemu jezeru na Koroškem.

Zaradi pravočasne oskrbe prenočnega dovoljenja, naj se interesenti prijavijo čimprej, najkasneje pa do konca meseca na sedežu ZPD, Ul. Roma 15, kjer dobijo vse zadevne informacije vsak dan od 17. do 18. ure razen sobot.

Motoklub «Amatori» Trst, priredi samo za člane 8. in 9. maja dva izleta in sicer v Opatijo - Reko in v Crikvenico - Poreč - Novigrad. Vpisovanje do 29. t. m.

Motoklub «Jadran» Občine organizira 2. maja izlet v Crikvenico ob priliki motornih dirk. Vpisovanje vsak dan od 18. do 20. ure na sedežu.

SPDT priredi 9. maja izlet na Slavnik. Vpisovanje na sedežu do 28. t. m.

Odhod za izlet na Trstelj bo v nedeljo 25. t. m. točno ob 6. uri zjutraj.

Okrajni odbor OF Skedenj-Dolina obvešča izletnike, ki so se vpisali za izlet z avtobusom v Ljubljano 24. in 25. t. m. da bo avtobus odpeljal izpred cerkve iz Skednja v soboto 24. t. m. točno opoldne ter mimo Dolina, kjer naj počakajo izletniki iz miljskega okraja. Točno ob 8. uri odpelje iz Doline skozi Boljunec, Boršt itd. Prosimo izletnike za točnost.

Izlet v Komen. Okrajni odbor OF Nabrežina obvešča izletnike, ki potujejo v Komen, da bo odhod avtobusa 24. t. m. iz sledečih krajev: za Križane in Križane ob 12.45 izpred gostilne Lorenzi, Nabrežina ob 13. uri izpred kino-dvorane, Sesljan ob 13.10 na trgu, Cerovlje ob 13.30 izpred gostilne Legiša, Mavhinje ob 13.30 na trgu, Višnjan ob 13.40 pri gostilni Blažina. Prijavljene poročamo točnost.

Motoklub «Mladost» Nabrežina obvešča svoje člane, da bo v nedeljo 25. t. m. izlet v Bazovico ob priliki plesa, ki ga organizira motoklub Jadran z Občin v Bazovici. Zborno mesto ob 16. uri pred sedežem motokluba v Nabrežini.

IZJAVA RAZREDNEGA SINDIKATA PEKOVSKIH DELAVCEV

NEZADOVOLJIV REZULTAT STAVKE zaradi omejevanja stavkovne akcije

V primeru bodočih stavk si pridržuje Razredni sindikat pekovskih delavcev popolno svobodo ravnanja

Vodilni odbor Razrednega sindikata pekovskih delavcev je proučil potek in rezultate nedavnega spora delavcev s peki ter je ugotovil, da je bila stavkovna akcija slabo pripravljena ter da niso k njej pozvali Razrednega sindikata. To začetno zgrešeno stališče v stavkovni borbi je prav gotovo vplivalo na rezultat spora, ki se je začel z zahtevo po 300 lir poviška na dan, po skrčenju proizvodne norme ter po nadzorstvu nad počitniško blagajno, končal pa s povprečnim, toda pogojenim poviškom 50 lir na dan ter brez ugoditve ostalima dvema zahtevama.

Vodilni odbor Razrednega sindikata pekovskih delavcev izjavlja:

a) ta sindikalni spor potrjuje, da vodstvi Delavske zbornice in Enotnih sindikatov vztrajata pri svoji diskriminacijski politiki v škodo delavcev in Razrednih sindikatov; b) takša sindikalna politika hudo škoduje učinkovitosti sindikalnih borb v Trstu; c) če bi bil Razredni sindikat pekovskih delavcev pozvan v borbo za rešitev spora, bi imelo to med vsemi pekovskimi delavci pozitiven učinek, borbenost bi se okrepila in rezultati bi bili gotovo bolj zadovoljivi.

Čeprav ni bil Razredni sindikat pekovskih delavcev povabljen k diskusiji o zahtevah in o organiziranju sindikalne akcije ter zato ni mogel oceniti ter zavzeti stališča do zahtev pekovskih delavcev niti do načina borbe in čeprav ni zaradi tega napovedal stavke svojih članov in simpatizerjev, poudarja, da so kljub temu resnemu dejstvu vsi posamično pristali na stavko.

Zaradi odgovornosti, ki jo ima do svojih članov in do vseh delavcev kategorije, čuti vodilni odbor Razrednega sindikata pekovskih delavcev dolžnost, da opozori pekovske delavce in odgovorni vodstvi obeh sindikalnih organizacij, da si v primeru drugih stavk ali sporov te kategorije Razredni sindikat pridržuje popolno svobodo ocenjevanja, ravnanja in akcije. To izjavlja vodilni odbor tudi zato, ker se lahko zgodi, kot se je že marsikdaj zgodilo, da zainteresirani krogi podtaknejo kaki upravičeni gospodarski zahtevi kategorije špekulacije, ki nimajo nič opraviti z interesi pekovskih delavcev in z interesi večine tržaškega delavstva sploh.

Izjava Razrednega sindikata pekovskih delavcev je zlasti spričo poteka zadnje stavke popolnoma upravičena. Še enkrat sta vodstvi pekovskih sindikatov ES in Delavske zbornice popolnoma ignorirali Razredni sindikat pekovskih delavcev, ki šteje precejšnje število članov. Prav tako je storil tudi urad za delo, ki je s tem ponovno pokazal svojo pristranost.

Popolnoma točna je tudi ugotovitev o raznih špekulacijah. To nam potrjuje tudi transparent, ki so ga nosili na čelu povorke pekov, o čemer smo že pisali. Sliko tega transparenta pa je razen «L'Unità» objavilo še vidneje glasilo Enotnih sindikatov «Unità Operaia». Tu se jasno vidi napis: «Pekovski delavci zahtevajo enake plače, kot jih imajo delavci v *republiki*.» To je ponoven poskus vodstva omenjenih sindikatov odvzeti borbi tržaškega delavstva vsako samostojnost, drugič pa prikazati, da je Trst že italijanska provinca, sicer ne bi govorili o «republiki» saj bi se kak naivnež lahko upravičeno vprašal, da li ne gre morda za Kitajsko republiko. Prav zato morajo biti vsi delavci budni, da ne bodo služili iredentističnim špekulacijam svojih sindikalnih vodstev.

Obvestilo zavarovancem INAM

Bolniška blagajna (INAM) obvešča svoje zavarovance, da se ambulante splošne medicine, ki jih vodijo zdravniki dr. Zoppolato, dr. Goldstein, dr. Pollanzi, dr. Mastrogiacomo, dr. Furlani, dr. Catania in dr. Germonig, v ponedeljek 26. aprila preselijo v novo poliambulatorijsko središče v Ul. Farneto 3. Istega dne bodo preselili v Ul. Farneto tudi ambulanti za kožne in spolne bolezni in za okulistiko.

Mladina zahteva povratek vajencev na delo v CRDA

Mladina nekaterih strank je sprejela resolucijo, v kateri protestira proti suspendiranju 190 vajencev iz ladjedelnic CRDA in zahteva, da se ti vajenci ponovno sprejmejo na delo. V resoluciji ugotavljajo med drugim tudi, da bo 6-mesečna odsotnost vajencev z dela močno škodovala njihovemu strokovnemu usposabljanju.

Opozorilo pomorščakom

Pomorščaki — vojni oškodovanci, ki imajo doma pisma italijanskega zakladnega ministrstva, ministrstva trgovske mornarice, ZVU ali njegovih oddelkov, finančnih intendanc iz Trsta, Tržiča, Benetk, ali Genove glede prošenj za izplačilo vojne škode zaradi izgube osebne prtljage ali plovnih pripomočkov, so naprošeni, da izročija ta pisma odboru pomorščakov v Ul. sv. Frančiška 20. I. Ta pisma bodo služila kot nujna dokumentacija za intervencije pri oblasteh z zahtevo po izplačilu vojne škode.

Neroden padec

Navsezgodaj zjutraj je 31-letni težak Carlo Pecozzi iz Ul. Chiauchiara med hojo po stopnicah istoimenske ulice nepričakovano padel in se hudo udaril po kolenih, tako da se je moral z rešilnim avtom zateči v bolnišnico.

Izpiti za vodiče in tolmače

Predsedstvo cone sporoča, da bodo v juniju izpiti za ugotovitev tehničnih sposobnosti vodičev in tolmačev.

Med drugim bodo kandidati morali poznati zgodovino in zemljepis naših krajev in Trsta, zgodovino umetnosti, razne spomenike, naravne lepote mesta in okolice, razvoj industrije in kulturnih ustanov, topografijo mesta in osnovne pojme o prvi pomoči.

Interesenti, ki ne smejo imeti manj kot 18 let in ne več kot 50, morajo vložiti prošnjo na predsedstvo cone do 30. aprila na kolkovanem papirju (100 lir). V prošnji morajo navesti, kateri poklic nameravajo vršiti in v katerem kraju ter v katerih tujih jezikih hočejo napraviti izpit. Predložiti morajo tudi sledeče dokumente: rojstni list, kazenski list, zdravniško spričevalo, potrdilo o državljanstvu, šolsko izpričevalo o dovršeni srednji šoli in poštno potrdilo o plačilu 1000 lir za stroške.

Za vsa pojasnila se interesenti lahko obrnejo na predsedstvo cone - soba št. 72.

PONOVNA DISKRIMINACIJA NA ŠKODO SLOVENCEV

ŠE EN KMETIJSKI TEČAJ SAMO V ITALIJANŠČINI

Čeprav so kmetovalci na našem področju skoraj izključno Slovenci, je Kmetijsko nadzorništvo priredilo tečaj za okoliške učitelje samo v italijanščini

Te dni se je začel v Trstu kmetijski tečaj za učitelje, ki poučujejo na podeželju. Vpisalo se je 50 učiteljev, večinoma iz miljske občine; predavajo pa strokovnjaki, ki jih je določilo Kmetijsko nadzorništvo. Tečaj je samo v italijanščini. Otvoritev tečaja je bila v torek v glavni dvorani Trgovinske zbornice s predavanjem dr. Valussija, ki je govoril o značilnostih kmetijskega gospodarstva na našem področju in je poudaril, da bi morala šola v nekaterih predelih dobiti bolj kmetijski značaj.

Med drugim je dr. Valussi tudi dejal, da «se pljuča našega kmetijstva raztezajo od Katinare do Žavelj in Milj». In prav ta «pljuča» hočejo zdaj s prisilnimi razlastitvami za industrijsko pristanišče zadušiti in uničiti!

Več stvari je povedal dr. Valussi, ni pa omenil, da predstavljajo kmečki živelj na tem ozemlju skoraj izključno Slovenci. Zaradi tega bi moral biti tečaj tudi v slovenščini, za slovenske učitelje. Predavatelja pa verjetno vse to ne zanima; zanimati pa bi moralo oblasti, ki imajo nalogo, da skrbijo za razvoj tukajšnjega kmetijstva, za strokovno izobrazbo kmetov in vzgojo naše kmečke mladine.

Večkrat smo že poudarili, da kmečka mladina na našem področju kaže vedno manj zanimanja za kmetijstvo, da se otepa kmečkega dela in da je tudi v tem vzrok propadanja tukajšnjega gospodarstva. Nekaj vzornih kmetij na vsem področju, nekaj novih hlevov ali nasadov, vse to še ni dokaz, da je kmetijstvo pri nas zelo napredovalo in da se je okrepilo, kakor je izjavil dr. Valussi.

Naj pogleda samo zapuščene «paštne», travnike, njive, na način obdelovanja, na strokovno znanje mnogih kmetov itd. pa bo lahko spoznal, da smo glede naprednega kmetijstva še zelo, zelo daleč za drugimi narodi Evrope.

Zaradi tega je poleg drugega potrebna strokovna izobrazba kmetov in kmečke mladine. Koristno in potrebno je tudi, da se učitelji seznanijo vsaj z osnovnimi pojmi kmetijstva in kmečkega gospodarstva, da bodo lahko nekaj nudili svojim učencem na vasi, da bodo vzbudili v mladini ljubezen do zemlje in dela na kmetiji. O tem smo že večkrat pisali, kljub temu in kljub raznim intervencijam na merodajnem mestu, pa je s strokovnimi tečaji za naše kmete zelo žalostno.

Že leta 1951 je n. pr. Kmečka zveza s potrebnimi in zgovornimi podatki prikazala ZVU potrebo po takih tečajih, ki bi morali biti v slovenščini, saj so kmetje na tem področju skoraj izključno Slovenci. Pri ZVU so odgovorili, da bodo upoštevali zahtevo in da bodo po vaseh tečaji v slovenščini. Toda zadnja leta so taki tečaji vedno bolj redki in še vedno, celo vedno pogosteje prihajajo v slovenske vasi italijanski predavatelji. Kmečka zveza je s podporo naših podeželskih občin zahtevala tudi, da bi ZVU ustanovila dvoletno kmetijsko šolo. Pa so odgovorili, da ne obstajajo pogoji za tako šolo, kar je KZ s podatki pobila; nato pa je ZVU našla drugo opravičilo, češ da nima sredstev za tako šolo.

Žalostno je to ponavljati, a moramo, ker našemu kmetijstvu krojijo usodo italijanski šovinisti, v katerih prevladuje fašistični duh mržnje in zatiranja našega slovenskega življa. In to s pristankom in pomočjo ZVU.

Samomor z obešenjem

Približno ob 7. uri zjutraj sta 53-letna Giorgina Vecchiet por. Michelini in njen 25-letni sin Umberto, oba stanujoča v Ul. delle Docce 21, našla obešenega v hlevu, ki je oddaljen kakih 30 metrov od hiše, moža odnosno očeta, 53-letnega Natala Michelinija, zidarja po poklicu. Ker je sin mislil, da je oče še živ, ga je dvignil, medtem ko je žena odvezala vozel, nakar sta ga s pomočjo stare matere, ki jima je pritekla na pomoč položila na tla v pričakovanju zdravnika, ki sta ga medtem poklicala. Malo kasneje je prišel na mesto zdravnik s policijskimi agenti, vendar je po pregledu ugotovil, da je smrt že zdavnaj nastopila zaradi zadušitve.

Danes se v Bazovici poročita
STANKO GRGIC in VANDA IPAVEC
Mladima novoporočencema želijo vse najboljše v novem življenju družina Čač in ostali sorodniki.
Bazovica, 24. IV. 1954.

IZPRED ZAVEZNIŠKEGA VOJAŠKEGA SODIŠČA

Dva ruska mornarja obsojena zaradi neprimernega vedenja

Ker sta se v vinjenem stanju uprla policistom, je moral njun kapitan plačati za vsakega 5000 lir globe

Med številnimi begunci, ki so stalni gostje zavezniškega vojaškega sodišča za določevanje narokov, smo imeli včeraj priliko videti tudi dva ruska državljana. Slednja, 24-letni Boris Ilin in 23-letni Mihajl Volkov, pa nista begunca, temveč mornarja zaposlena na trgovski ladji «Majkop», ki je že nekaj dni zasidrana v našem pristanišču. Kaj pa sta pravzaprav zagrešila mornarja, da sta prišla v roke policiji in nato še na sodišče? V začetku pravzaprav nič takega. Kakor toliko mornarjev sta se mladenača podala v javno hišo v Ul. dei Fornelli 6, kjer sta hotela, kljub temu, da sta bila vinjena k ženskam. Toda šefinja «obrata» ju ni hotela zaradi vinjenosti pustiti v sobe in ker sta vztrajala, je morala ženska poklicati policijo na pomoč. Agenti so najprej legitimirali oba mornarja in ju nato povabili, naj se oddaljita. Toda namesto da bi ubogala, sta se zakadila proti agentom in jih stisnila ob zid. Agentom je bilo to dov

Umetnostne razstave v Ljubljani

«Samostalni» iz Beograda

Intenzivnost umetniškega življenja Ljubljane se je ob prihodu pomladi izrazila s celo vrsto zanimivih in pomembnih likovnih razstav. Skupina «Samostalnih» iz Beograda je pokazala široko amplitudo smeri in umetniških osebnosti, ki se v njej uveljavljajo. Ni to neka homogena skupina po generacijah, marveč so v njej zastopani umetniki od najmlajših do že dozorelih starejših umetnikov. Utegnil sem si jo samo enkrat ogledati. Splošna impresija je ta, da je raven razstavljajočih na precejšnji stopnji, s katere se dvigajo nekatere močne in izrazite umetniške individualnosti. Nisem si delal beležk, zato naj opozorim le na nekaj umetnikov, ki so se mi s svojimi deli še posebej vtisnili v spomin. Tako zlasti oba po karakterju in umetniškem izrazu zelo različna Črnogorca, Milo Milunović in Peter Lubarda, katerih zadnji del je našel svojevrsten barvni in oblikovni izraz za upodabljanje vizionarne fantastike črnogorskih skalnatih gora. Tu je dalje estetsko, barvno in kompozicijsko izredno zanimiv Marko Celebonović, potem Milan Konjović s svojimi pejsaži okrog Sombora, Srbinović, Zoran Petrović in slikarica Zora Petrović, dalje mladi Luković z motivi iz cirkuškega življenja in cela vrsta drugih.

Razstava, ki je zdaj v zmanjšanem obsegu prenesena v Maribor, je zbudila v Ljubljani znatno pozornost in priznanje.

Angleški akvarel

V mednarodnem merilu je zanimiva razstava angleškega akvarela in risbe. Angleški akvarel ima za seboj veliko in slavno tradicijo, saj so bili prav Angleži izumitelji te svojevrstne slikarske vrsti, čeprav srečujemo slikarstvo z vodnimi barvami že v starem Orientu in so ga pozneje v Evropi uveljavili zlasti Albrecht Duerer in Nizozemci. Vendar so prav Angleži vtisnili tej slikarski vrsti njen danes splošno veljavni samostojni pečat in mu priborili priznanje drugim enakovredne slikarske panoge.

Kot uvod v razstavo sodobnega angleškega akvarela je razstavljenih nekaj reprodukcij starejših, danes že klasičnih angleških akvarelistov, med njimi zlasti slavnega J. M. Turnerja. Razstava originalov ni posebno številna, toda razstavljena so dela umetnikov najrazličnejših smeri od realizma in impresionizma do kubizma in abstraktne umetnosti, ki dajejo sluti visoko raven in zlasti tehnično dovršenost sodobnega angleškega akvarela in risbe.

Razstava primorskega rojaka Walterja Bianchija

Walter Bianchi je bil za Ljubljano resnično presenečenje. Saj je pri sedeminpetdesetih letih prvič razstavljal. Rodil se je leta 1897 v Ajdovščini na Vipavskem kot sin znanega naravoslovca in Zrjavčevega učenca Antona Bianchija, ki si je pridobil zasluge z raziskovanjem kraljuge in se po njem imenuje tudi dve dotlej še neznani vrsti žuželk. (Več njegovih naravoslovnih zbirk hrani sedaj ljubljanski muzej.)

Walter Bianchi ima za seboj nenavadno pestro življenje, ki utegne biti v marsičem tipično za generacijo, ki je izšla neposredno iz prve svetovne vojne. Realko je obiskoval deloma v Gorici, deloma v Gradcu. Takoj po osnovanju ljubljanske univerze se je vpisal na filozofsko fakulteto in študiral prirodopis. Studije je nato nadaljeval na dunajski univerzi, od koder ga je po štirih letih, kot mi je sam pripovedoval, odtrgal kategorični notranji klic po spoznanju velikega življenja in sveta. Dvanajst let je z razmiši presledki preživel v Parizu. Medtem ga najdemo v glavnih italijanskih mestih v ponovrstnih poklicih. V Švicarski v Lausanni in Ženevi se je posvetil dekorativnemu slikarstvu, in njegovi senčniki z originalnimi risbami na roki si pridobijo v Parizu na svetovni razstavi leta 1937 mednarodni sloves. Vmes preživi krajšo dobo v Bruslju in Amsterdamu, potuje v Barcelono in na Balearske otoke, pa spet v Ljubljano in Beograd, zatem ponovno v Italijo, zlasti v Milan, kjer z nekaj časa tudi preživlja z izdelavo svojih originalnih senčnikov. Po osvoboditvi se vrne v Ljubljano, kjer se ukvarja z dekorativno umetnostjo.

Leta 1948 se po notranjem glasu prebije skozi okvir izgolj dekorativne umetnosti in začne slikati. Kot vse na njem, je tudi njegova slikarska tehnika svojevrstna. Njegova baza so akvarelne barve, ki jih pa uporablja na poseben način in s posebno pripravo, tako da zbujajo njegove slike, ki so v bistvu meri pokrajine in cvetje, vtis gvašev in kdaj celo oljnatih slik.

* * *

Ljubljanska kritika mu je enodušno priznala izreden okus za kombinacijo barv in smisel za kompozicijo. Prav tako so nekateri poudarili, da se njegovim slikam pozna izvor v dekorativni umetnosti, ki spominja kdaj na način orientalskega slikarstva.

Jaz bi pri Walterju Bianchiju poudaril predvsem njegovo svojevrstnost in nekakšno distingvirano, plemenito apartnost. Umetnika poznam že več ko trideset let, spremljal sem njegovo nenavadno in viharno pot ter ostal z njim skozi vso to dobo v tesnih prijateljskih stikih. Ko mi je prvič pokazal svoje slike, sem nehote vzkliknil: «To si pa ti sam!» Kakor njegov oče je tudi Walter Bianchi najintimneje povezan s prirodo, ki ga neprestano prevzema in opaja. S kakšnim ognjem in s kakšno zanesenostjo mi je pripovedoval o lepotah dalmatinske in zlasti črnogorske obale, ki sta ga pretresle in očarale hkrati. Ti vtisi so se v njem zgostili, razrasli, oblikovali in preoblikovali. Rezultat: njegove fantastično vizionarne, barvno razkošne obalne pokrajine in verige otokov. Nekaj čarobnega je v njegovih slikah cvetic, potonk, cvetočih breskev in jablan, tulipanov, itd. Kdaj pa kdaj slikar to cvetje stilizira, ne da bi mu vzel razkošnost oblik in barv. Svojevrstna posebnost so njegove «abstrakcije». Meni se te «abstrakcije» ne zdijo abstrakcije, marveč pisano prelivanje barv in oblik, ki se povsem sklada z njegovimi pokrajinami in cvetnimi motivi, samo da je nekako svojevoljnejše in kapricioznejše.

Prepričan sem, da bi razstava slikarskih del Walterja Bianchija bila tudi za tržaško občinstvo zanimivo odkritje.

Monumentalni in heroični patos umetnosti Karle Bukovčeve - Mrakove

Umetnost Karle Bukovčeve-Mrakove je bila za slovensko javnost problem, ko je umetnica pred kakimi tridesetimi leti prvič razstavljala, in je, kot kaže, ostala problem tudi še danes. Medtem ko sta dala ugledni umetnostni zgodovinar dr. France Stele v predgovoru h katalogu in dr. Emilijan Cevc v otvoritvenem predavanju na razstavi umetnici in njenemu delu visoko priznanje, se je večina časopisne kritike o umetnosti Karle Bukovčeve veliko manj priznavalno izrazila. Večina teh recenzentov vidi v delu umetnice preveliko odtujenost družbi in času ter gleda v njenem delu naravnost izraz nekakšne osebne tragedije.

Karla Bukovčeva, ki je bila rojena leta 1895 na Bledu, se je po dovršitvi učiteljišča posvetila študiju slikarstva in kiparstva, ko je dobila prvi pouk pri znamenitem slikarju Ferdu Veselu. Studirala je na Dunaju in v Muenchenu ter diplomirala na umetnostni akademiji v Pragi. Njena pot jo je pozneje vodila v Pariz, London, Zagreb, Beograd in zopet v Prago, dokler se ni za stalno naselila v Ljubljani, kjer je samostojno razstavljala leta 1929 in 1939.

Jaz bi na začetek svoje recenzije o delu umetnice postavil sledeče opažanje: umetniki sleherne dobe bi se mogli poleg drugih opredelitev razporediti tudi v dve veliki skupini: prvič v umetnike, ki so neposredni izraz ali tudi neposredni krik svoje dobe; in drugič, v umetnike, ki svojo dobo oblikujejo, ki stoje nekako izven nje ali nad njo in jo upodabljajo z očesom na videz nepristranskega in neprizadetega opazovalca. Prva skupina najde navadno neposreden odmev pri občinstvu, ker izraža neposredno njegova čustva in njegove misli, čeprav zapade pogostoma v spor s trenutno oblastjo. Klasičen primer: Victor Hugo, ki je bil in ostal ljubljenec francoskega občinstva tudi takrat, ko je moral pod pritiskom tretjega cesarstva v emigracijo. Druga, maloštevilnejša skupina je prav zato, ker je nekako izven družbe ali nad njo, sodobnikom manj razumljiva in navadno tudi neprijetna in si le redkokdaj pridobi priznanje sodobnikov. Klasičen primer: Stendhal, ki je ostal v svoji dobi skoraj povsem neopažen in ki je z isto navidezno neprizadetostjo opisoval najbolj nasprotujoče si pojave in tipe svoje dobe. Če je tak oblikovalec resničen umetnik, potem je njegovo delo nenavadno dragocen dokument svoje dobe in njenih nravi — žal še veliko pozneje, ko je avtor že mrtev.

Ko sem ob otvoritvi stopil v razstavni prostor in zagledal mogočno galerijo portretov in figuralnih kompozicij Karle Bukovčeve, me je sprejetel grozljiv občutek: z sten je mrko ali veselo, zamišljeno ali ravnodušno strmela vame cela veriga znanih in neznanih osebnosti. Pred mano se je kakor v pošastni viziji odprl pogled v polpreteklo dobo, zlasti v dobo med obema vojnama, ki sem jo tudi sam živel. Za trenutek sem — po svoji metodi — priprl oči in si v domišljiji odmislil nas vse, ki smo danes živi in smo polpreteklo dobo že doživeli. Za trenutek sem zaživel z novimi, še nerojenimi generacijami, ki bodo nekoč stale pred risbami Karle Bukovčeve. Kaj bodo tem generacijam govorile razstavljene slike? V velikanski prispodobi fiksiram čas in dobo, v kateri smo mi živeli. Kajti Karlina umetnost ni neposredni izraz ali krik dobe, marveč je njen objektivni prikaz. Mislim, da zato ni umetnica iskala novih izraznih možnosti. Ko je enkrat našla sebi adekvatno izrazilo, je v njem izrazila vse, kar jo je v njeni dobi zanimalo in pretresalo. Predvsem človeka v vseh njegovih karakternih, psiholoških in tipoloških variantah.

Doba, ki smo jo preživeli in jo deloma še danes živimo, je v veliki meri patetično heroična. Pri Karli Bukovčevi se ta osnovna nota kaže v njenem intenzivnem nagnjenju k monumentalnosti. Njen pogled na življenje, ki se izraža v njeni umetnosti, je nekakšen heroični patos. Bukovčeva ne upodablja v trpljenju in muki, marveč upodablja kot navidezno neprizadet opazovalec to muko in trpljenje samo. Ona z isto vestnostjo analizira mukotrpne poteze h kolu privezanega Kristusa — partizana, ki mu sadistični rablji natikajo trnovo krono na glavo, s kakršno prikazuje bolestni in grozepolni izraz umirajočih mačk. In vendar: te muke, to trpljenje je morala umetnica sama tisočkrat preživeti, da je mogla dati adekvaten izraz v risbi.

Ko bo človeštvo zajadralo v manj razburkane čase, ko bodo ljudje živeli boljše in srečnejše življenje, bo — o tem sem prepričan — stopila pred oči zanamcev Karlina umetnost kot umetniški dokument naše burne, grozne in vendar tako heroično patetične dobe. In prav tako sem prepričan, da se bodo naši zanamci čudili, kako je mogla tako velika umetniška potenca, kakršna je Karla Bukovčeva, doživljati skozi toliko let tolikšno nerazumevanje. Pri čemer obžalujem samo to, na kar me je opomnil že dr. Stele v predgovoru h katalogu, da si umetnica ni izbrala za svoje monumentalne umetniške upodobitve trpežnejšega materiala, kot sta papir in risba z oljem.

VLADIMIR BARTOL

Karla Bukovčeva-Mrakova «Ivo Sever»

SIR LIONEL WHITBY, PROFESOR MEDICINE NA UNIVERZI V CAMBRIDGEU

NAPREDEK MEDICINE

Bolj ko gledamo nazaj v preteklost, bolj lahko gledamo naprej v bodočnost; in če mislimo na to, kaj bo z medicino v prihodnjih 25 letih, ne bo brez pomena, če pogledamo vsaj 25 let nazaj in na kratko proučimo ne samo dejstva napredka medicine, ampak še bolj posledice tega napredka

Ogromen napredek tega obdobja je sad temeljitega dela na področju bakterij in parazitov. Za opazovanje teh majhnih organizmov je bilo treba čakati na zadostno izpopolnitev mikroskopa. Velika imena, ki so s tem v zvezi, so Pasteur, Koch, Lister in Ross. Izkoristili so tudi načelo bolezni, ki jih povzročajo razne vrste pomanjkanja in ki ga je prvi postavil Joseph Lind s svojimi poskusi glede škorbuta v angleški mornarici leta 1753, ki ga pa ni nihče dokazal vse do Theobalda Smitha v začetku našega stoletja.

Z raziskovanji, ki jih je omogočil razvoj teh načel, smo lahko dospeli do vseh sodobnih metod preventivne medicine: tako na primer do učinkovite imunizacije proti davici, rumeni mrzlici, tifusu in raznim drugim okuženjem; do kontrole bolezni, ki jih povzročajo bakterije, kot sta na primer pljučnica in sepsa, za kar uporabljamo sulfamide, penicilin in druge antibiotike do zmage nad boleznimi, ki jih povzročajo paraziti, kot je malarija; do okrepitve zdravja oseb z boleznimi iz pomanjkanja, kot sta na primer sladkorna bolezen in nevarna malokrvnost, da sploh ne govorimo o eliminaciji najbolj očitnih avitaminoznih obolenj, kot je klasičen škorbut.

Splošen pogled na to veličastno zgodbo uspehov nam pokaže, da je bil dosežen najbolj značilen napredek pri boleznih, ki jih povzročajo človeškemu telesu zunanje klice. Nismo pa dosegli enakega uspeha v boju proti patološkim spremembam, ki nastajajo v človeškem telesu samem. Bakterije in parazite, ki prihajajo od zunaj, so temeljito proučevali in našli metode za njihovo iztrebljanje, kontroliranje ter za preprečenje in zdravljenje bolezni, katere povzročajo. Imamo pa potem še bolj male nevarne organizme izven telesa, viruse. Ti so popolnoma parazitski in se ne morejo razmnoževati, ako se ne znajdejo v živi celici. Na tem področju doseženi uspehi so zelo omejeni. V 18. stoletju je napravil Jenner svoj prvi umni poskus preventivne medicine s cepljenjem proti kozam, eni od virusnih bolezni. Podobne zmage kot je bil ta njegov poskus, pa še vse do danes niso dosegli glede navadnega prehlada ali influence, da ne omenimo nevarnih infekcij živčnega sistema, kot je na primer otroška paraliza. Vendar so znanstveniki zdaj že razčlenili in raziskali problem in upravičeno lahko pričakujemo, da bo v prihodnjih 25 letih dosežena precejšnja stopnja zaščite proti znatnemu številu virusnih bolezni; pa čeprav uspeh glede na veliko število različnih virusov ne bo stoodstoten.

Pri tej točki pa moramo pomisliti, če se položaj v prihodnjih 25 letih ne bo znatno spremenil. Zanimivo je dejstvo, da izločitev ene bolezni v določenem smislu vodi do odkritja ali pojava druge. Bakterije lahko hitro spremenijo svojo naravo ali se sploh spremenijo, ker se razmnožujejo zelo naglo. V eni sami uri lahko tak organizem dobi trikrat vnuke. Popolnoma dognano je, da so se različni organizmi že razvili v vrste, ki so odporne proti sulfamidom, penicilinu ali streptomicinu. Zato se lahko v prihodnjih 25 letih dogodi, da bodo morali znanstveniki iskati nove kemoterapevtične snovi in antibiotike, ki bodo učinkoviti tudi proti organizmom, kateri niso več občutljivi proti danes znanim zdravilom.

Najbolj pomembne in številne uspehe so v zadnjih letih dosegli v biokemiji. Mnoga odkritja na tem področju, pa naj bodo znanstvenega ali praktično življenjskega značaja — fiziološkega in patološkega — bodo verjetno v prihodnjih 25 letih našla praktično uporabo v vsakdanji medicini tako na področju preprečevanja kot zdravljenja bolezni. Če bomo hoteli rešiti problem preprečevanja in zdravljenja degeneracijskih bolezni, ki imajo svoj nastanek v telesu samem, bomo morali bolj kot zdaj poznati kemijo telesa.

Pod boleznimi, ki imajo svoj vzrok v telesu človeka samega, mislim na primer degeneracijske spremembe krvnih telesc, kot je poapnenje žil, ali sklepnih in drugih telesnih bolezni, ki jih povzročajo starost, podnebje, način življenja in ne v zadnji vrsti napetost in napor vsakdanjega življenja; tudi rak spada v to kategorijo, ker v bistvu pomeni nered metabolizma, nastaja namreč iz sprememb v kemiji telesne celice, ki dajejo celici znane maligne lastnosti. Če bi lahko spoznali kemijo te spremembe, ki kmalu našli njen vzrok in način njenega preprečenja. Kemija žive celice pa je tako zamotana, da ni verjetno, da bi celo v 25 letih odkrili kaj več kakor posamezna njenih čudes. Samo pozdraviti pa je, če človek uvidi, da lahko zamotani sistemi encimov — kemičen faktor — najbolj enostavne živeče celice opravijo v delcu sekunde to, kar opravijo komaj vsi laboratoriji in vsi pripomočki biokemičnega sveta z ogromno uporabo časa, energije in truda — v nekaterih primerih pa sploh ne morejo opraviti.

Vzemimo za primer snov, ki so jo svoj čas imenovali kompleks F. Smatrali so ga za posebno sredstvo za zdravljenje revmatičnega protina in nekaterih alergičnih bolezni. To snov, ki so izprva pridobivali z velikim trudom in stroški, proizvaja živeča celica lahko in naravno v svoji vsakdanji funkciji. Še več, skoraj gotovo so podobne snovi samo ena stopnja v dolgi verigi, za katero lahko živa celica skuje vse člene v odlomku sekunde, medtem ko človek ne pozna niti narave teh členov, da o njih izdelavi sploh ne govorimo. Vidimo torej, da lahko študije o vsem tem prej rešijo problem preprečenja kot zdravljenja raka in podobnih bolezni, ki jih povzročajo anomalije žive celice same. Te bolezni in zlasti raka bomo lahko razumeli samo z najvztrajnejšim in najsmotrnejšim delom, z umno uporabo vedno razsežnejših s težavo dobljenih dognanj in — upajmo — s pomočjo katere od tistih intuicij, ki včasih kakor blisk prešinejo misli človeka, ki lahko po svoji izobrazbi in nagonu doume njihov pomen.

Govoril sem do zdaj o zmagi človeka nad svojimi naravnimi sovražniki. Ustaviti pa se moramo resno tudi pri misli, da mogoče ne bodo življenje in smrt človeka, njegova sreča in nesrečnost, njegova blaginja in beda v dogledni bodočnosti več odvisne od nadlog in kug, ki jih povzročajo njegovi sovražniki ali bolezni biološko opredeljenega obsega, ampak od človeka samega in od circulusa vitiosusa, ki ga povzroča njegova iznajdljivost.

Če bomo na primer lahko popolnoma kontrolirali in odpravili parazitne bolezni kot je malarija, se pojavlja naslednje vprašanje: kakšno bo čez 25 let število prebivalstva določenih tropskih dežel z astronomskimi števili rojstev, kjer pa je na odstotek prebivalstva, ki je ostalo pri življenju, vedno vplivala ta ali ona bolezen, ki je s tem izvajala nekako naravno kontrolo nad številom ust, ki jih je bilo treba nasiliti? Tako kaj lahko sodobna medicina s tem, da zmanjšuje umrljivost zaradi malarije, prinese razsežnim področjem strah lakote in pomanjkanja. Na teh področjih bosta mogoče bolj važna plodnost zemlje in marljivost prebivalstva kot odkritja medicine.

Iznajdljivost človeka mu je nadalje dala možnost gibanja po zraku s tako hitrostjo, za katero človeško telo ni zgrajeno. Kdo lahko še danes dvomi o tem, da ne bo čez 25 let, ko bodo prav vsaj že izdelovali načrte za polete v vesoljstvo, če že ne taki poleti sami stvarnost, treba reševati resen problem zaščite ranljivega človeškega telesa za take polete? Iznajdljivost človeka na področju atomske energije je dala človeku kljub njegovi omejeni moči možnost uničenja ali sterilizacije celih delov in napraviti obsežna področja za neomgoča za človeško bivanje zaradi razkrojevalnih posledic izžarevanj za živo celico. Lahko se bo torej čez 25 let medicina bolj zanimala za nevtraliziranje posledic človeške blažnosti, zlorabe sadov njegovega uma, kot za boj proti naravnim sovražnikom človeštva ali proti njegovi naravni dekadenci. V takem primeru bodo problemi, ki bi jih bilo treba rešiti, ogromni.

S komemoracije žrtev nacifašističnega terorja v Ulici Montecchi 6, kjer sta govorila tov. dr. Jože Dekleva in tov. Eugenio Laurenti.

NESOGLASJA V LABURISTIČNI STRANKI

KAKŠEN BO IZID DVOBOJA MED ATTLEEJEM IN BEVANOM?

Ko so tik pred velikonočnimi prazniki člani londonskega parlamenta zapuščali London in odhajali na običajni velikonočni week-end, so si zastavljali vrsto vprašanj v zvezi s krizo, ki je nastala v laburistični stranki zaradi najnovejšega koraka vodje levega krila laburistov Bevana. Ta vprašanja bi lahko skrčili na naslednje: kakšen bo nadaljnji razvoj krize? Kako bo reagiralo na dogodek članstvo stranke? Da-li je položaj sedanjega voditelja Attleeja morda v nevarnosti zaradi nastopa tega stalnega «upornika»?

V prvem tednu prav gotovo ne bomo imeli nikakih odločnejših izjav v zvezi s tem, to pa predvsem zaradi tega, ker so člani parlamenta vsi ali izven Londona ali pa vsaj izven praktičnega političnega dela. Bevan, odnosno njegovo stališče ni našlo v londonskem tisku skoro nikoli ugodnega odmeva, ali, bolje rečeno, nihče ga ni posebno hvalil.

To je bilo doslej. Zanimivo pa je, da so v zadnjem času, in prav po znanem njegovem koraku, ugledni londonski časopisi posvetili precej prostora vprav njemu, in ni redek primer, da so ti časopisi postavljali tudi vprašanje ali bi ne mogel Bevan postopno osvojiti vodstvo stranke, ki ga je imel doslej Attlee. Rekli smo že, da bo potrebno počakati nekaj dni, kajti kritični sestanek parlamentarne skupine laburistične stranke je sklican šele za 29. april. Toda že pred tem se bo sestal izvršni odbor laburistične stranke.

V Londonu pričakujejo, da bo sedanji voditelj laburistične stranke Attlee na sestanku 29. aprila predložil resolucijo, v kateri bo v duhu svoje izjave v parlamentu zahteval, da stranka odobri vladno politiko glede jugovzhodne Azije.

Toda za političnega dopisnika «Manchester Guardiana» je še bolj zanimivo vprašanje, ki se bo pojavilo na tem sestanku, in sicer, kdo bo zasedel mesto v vodstvu parlamentarne skupine, ki ga je imel doslej Bevan? Kot po prejšnjem načinu bi na prazno Bevanovo mesto moral priti kandidat, ki je ob zadnjem sestavljanju strankinega vodstva dobil večje število glasov. In to mesto bi potemtakem pripadalo gospodu Haroldu Wilsonu. Isti list meni, da bo Wilson, ki je Bevanov pripadnik, odbil ponudbo, dočim bi naslednji kandidat po vrstnem redu, in sicer gospod Anthony Grinwood, «na željo laburistov» moral odkloniti ponudbo. In tako bi se jez med obema kriloma stranke še poglobil.

Po poročilih istega dopisnika zahtevajo «antibevanisti» v stranki, naj se skliče izredna konferenca stranke, in to v prepričanju, da bodo vsi glasovi Trade Uniona še okrepili položaj gospoda Attleeja in s tem ponovno udarili po Bevanu.

«...Toda ni vedno tako, da ti glasovi v celoti zadušijo opozicijo, še manj pa, da bi jo uničili. Pred «parlamentom» laburistične stranke ostajata dva problema: način kako je gospod Bevan izzval Attleeja v parlamentu in pa vsebina vsega tega. Kar se tiče načina bodo celo bevanisti priznali, da je šel njihov voditelj predaleč. Kar se pa tiče bistva, so polni samozavesti.»

Povsem nepristranski opazovalci bi s težavo pristali na trditev, da je človek s takimi izkušnjami, kakršne ima Bevan, mogel udariti «v prazno». Za podkrepitev takega mnenja se ti krogi sklicujejo na «logiko». Gospod Bevan je bil, po mnenju slednjih, zelo oprezen in taktičen v razpravi o nemškem oboroževanju, ki je v londonskem parlamentu privedla do razcepa v laburistični stranki in skoraj odklonila politično linijo, ki sta jo predložila Attlee in Morrison. Šele tedaj, ko se je prepričal, kakšen odmev bo razprava o nemški oborožitvi imela v laburističnih množicah, in šele tedaj, ko je postal gotov, da bo postal «šampion malih vojakov stranke», je Bevan sklenil odkrito izzvati Attleeja in pri tem verjetno računal, da bodo tudi razprave o politiki v Južnovzhodni Aziji, kjer imajo Američani iniciativo, izzvale podobno reakcijo v širokih množicah laburistične stranke.

To bi utegnilo biti točno; hkrati pa je gotovo naslednje: mnogo več ljudi ga bo podprlo v kritiziranju politike v Jugovzhodni Aziji, kakor bi ga podprlo v neposrednem nastopu proti Attleeju. Po zadnjih vesteh je proti Bevanu posebno ogorčeno vodstvo Trade Uniona, ki ni nikoli skrivalo svojega nerazpoloženja nasproti njemu. Domneva se, da bi to vodstvo utegnilo zahtevati, da naj se Bevan izključi iz stranke. Vse od leta 1952, in sicer od znane konference v Morkongu, ni bilo ozračje nikoli tako napeto. Voditelji Trade Uniona sedaj zatrjujejo, da je vprav v času, ko je stranka dosegla največjo enotnost, napravil Bevan tisto napako, ki bi utegnila prinesti konservativcem zmago na bodočih volitvah. In volitve so važne.

RAZVOJ ATOMSKE SILE ZA GOSPODARSKO UPORABO

Ameriška komisija za atomsko silo je nedavno naznanila, da je nedavno odobrila sporazum s skupino 26 industrijskih podjetij, ki bodo podrobno proučevala in izpopolnjevala «samohranilni reaktor» za proizvajanje električne sile in druge atomske proizvode.

«Samohranilni reaktor» je atomska peč, v kateri se nadomešča potrošena atomska pogonska sila z novo atomsko pogonsko silo, ki nastaja pri procesu. Atomski naboj peči obstaja iz atomskega jedra, sestavljenega iz cepljivega urana 235 ali plutona, obdanega z oklepom naravnega urana. Delovanje jedra na oklep ustvarja nov pluton, ki ga je mogoče uporabiti za nadaljevanje atomskega procesa v peči. Tak «samohranilni reaktor» je eden izmed petih tipov reaktorjev, ki jih bodo izpopolnjevali v prihodnjih petih letih, kakor je pred kratkim naznanila ameriška komisija za atomsko silo.

Med podjetji, ki bodo razvijala atomske reaktorje, so družbe Duquesne Light Company v Pittsburgu, ki bo izpopolnjevala reaktor za proizvajanje električne sile, Dow Chemical Company, Detroit Edison Company in Ford Motor Company. V sporazumu s temi družbami je določeno, da se bodo lahko posluževale naprav komisije za atomsko silo.

Ta sporazum pomeni nov korak pri uveljavljanju načrtov za večjo udeležbo in sodelovanje ameriških industrijskih podjetij pri razvoju atomske sile za industrijsko uporabo v miroljubne namene.

DR. MARIJAN BRECELJ JE PREDAVAL O TEMI:

RAZVOJ GOSPODARSTVA V JUGOSLAVIJI

V sredo zvečer je v Gregorčičevi dvorani v Ulici Roma predaval podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dr. Marijan Brecelj o temi «Razvoj gospodarstva v Jugoslaviji s posebnim ozirom na Slovenijo». Vsega gradiva tega zares zanimivega referata bi ne mogli skrčiti na ta članek, vendar pa bomo skušali posneti nekaj značilnih podatkov in mnenj, ki jih je predavatelj podal.

O jugoslovanskem novem gospodarstvu bi se dalo mnogo govoriti, vendar pa je ta problematika preširoka za eno predavanje, posebno pa zato, ker je posebnost jugoslovanskega gospodarstva v precejšnji meri nova. Jugoslavija je namreč šla v svoji izgradnji svojo pot, ki je bila sicer težka in ki je terjala mnogo naporov, ki pa je hkrati prinesla določene rezultate. Jugoslavija je namreč ena najbolj prizadetih držav v zadnji vojni; vojna je uničila nad 40 odstotkov vse bivše jugoslovanske industrije in hkrati uničila tudi velika bogastva v poljedelstvu, saj je bilo v času vojne uničenih okoli 60 odst. konj in skoraj 50 odst. goveje živine.

Značilnost gospodarstva stare Jugoslavije je bila v tem, da je bila to poljedelska dežela, ki je izvažala samo surovine in je bilo v njenem industrijskem bogastvu 50 odst. tujega kapitala. V posameznih panogah pa je bil tuj kapital zastopan tudi z 80 odstotki. Druga negativna značilnost gospodarstva stare Jugoslavije pa je bila v tem, da so bili posamezni predeli Jugoslavije različno razviti. Dočim je bila Slovenija ter del Hrvaške industrijsko dokaj razvita, je bila Bosna ter razni drugi južnejši predeli Jugoslavije povsem nerazviti in to kljub njihovemu prirodnemu bogastvu.

Kot protiutež pa imamo izredno dober naravni potencial, saj je na razmeroma tako majhnem področju kot je Jugoslavija, zelo mnogo prirodnega bogastva, premoga ima Jugoslavija toliko, da ga sama ne more porabiti, dočim ima drugih kovinskih surovin v zadostnih količinah. Če to ocenimo, daje naravno bogastvo Jugoslavije polno jamstvo, da se Jugoslavija razvije v visoko industrijsko državo. K tem bogastvom je treba prišteti še poljedelsko bogastvo, in sicer plodna ozemlja Vojvodine in Sumadije ter drugih predelov Jugoslavije.

Če danes opazujemo razvoj jugoslovanskega povojnega gospodarstva, bomo opazili tu dve fazi razvoja. Prva faza gre od osvoboditve do leta 1947. Bila je to doba obnove, v kateri je v glavnem uspelo odpraviti vse posledice vojne in industrijski potencial je bil leta 1947 enak predvojnemu v posameznih panogah pa ga je že prekašal. Druga faza pa gre od leta 1947 do danes in to obdobje označuje izgradnja industrije, v katero moramo všteti predvsem izgradnjo kapitalne industrije. Od leta 1947 pa do konca 1953 je Jugoslavija dajala v izgradnjo nove industrije 28 odst. vsega narodnega dohodka, kar pomeni 1.700 milijard dinarjev na leto v same investicije. Rezultat teh velikih naporov je danes viden povsod. Če vzamemo povprečje proizvodnje iz leta 1939 kot osnovno merilo in ga beležimo s 100, imamo danes v posameznih panogah industrije sledeče kvociente: električne energije proizvaja Jugoslavija 171 odst. premoga 161 odst., nafte 1.564 odst., bakra 246 odst., železa 116 odst. Metalna industrija, in sicer proizvodnja strojev in drugih kovinskih izdelkov se je v primeri s predvojno proizvodnjo dvignila kar za 30 krat. Vendar pa je potrebno pri tem poudariti sledeče. Ker je bila tovrstna predvojna proizvodnja skrajno nizka, ne zadošča niti ta velikanski napredek, in zato ima Jugoslavija še danes veliko potrebo po nadaljnjem jačenju svoje industrije. Če pa vzamemo vso industrijsko proizvodnjo v celoti, se je industrijska proizvodnja v povojnih letih podvojila v primeri s predvojno.

Isto ne velja za poljedelstvo. V tej panogi je bil sicer dosežen velik napredek, vendar pa samo v določenih panogah, kot na primer v proizvodnji sladkorja, ki se je povečala za 2.5 krat, v proizvodnji tobaka, ki se je tudi povečala za dvakrat v proizvodnji krompirja, ki se je povečala za nekaj nad 30 odst., dočim je proizvodnja belih žitaric šele lansko leto ob dobri letini dosegla predvojno raven. Koruza ter proizvodnja mesa pa še nista dosegli predvojne ravni.

S forsiranjem industrije je nastalo v jugoslovanskem gospodarstvu nesorazmerje. Seveda na škodo poljedelstva. Vendar pa je bila država prisiljena na to forsiranje bazične industrije, kajti nesmisel bi bilo ostati še nadalje pol kolonialna država, kot je bila Jugoslavija v predvojni dobi, ko je izvažala skoraj izključno surovine. To pa je imelo tudi svoj vpliv, ki se odraža tudi na škodo življenjske ravni.

Za te velike uspehe v industrializaciji pa je bilo potrebno novih delovnih sil in zato je industrija potegnila s podeželja 2.700.000 ljudi. Kljub temu uspehu v industrializaciji pa spada Jugoslavija še vedno med industrijsko zaostale dežele in se še ne more meriti z državami zapadne Evrope, saj se s poljedelstvom ukvarja še vedno 62 odst. jugoslovanskega prebivalstva. Pripomniti pa moramo, da je pred vojno bilo v Jugoslaviji 74 odstotkov prebivalcev poljedelcev.

Povsem razumljivo, da se je z uspehi industrializacije spremenil tudi obseg in struktura jugoslovanskega izvoza. Kot smo že prej rekli je pred vojno Jugoslavija izvažala skoraj izključno surovine. Leta 1953, pa je že 65 odst. jugoslovanskega izvoza odpadlo na navadno in dokončno predelano blago.

Iz tega je sicer razvidno, da je napravila industrializacija velike korake. Res je tudi, da je forsiranje industrializacije privedlo do že omenjenega nesorazmerja, vendar pa je nujno da se industrializacija še nadalje razvija in forsira, kajti to narekuje sedanje gospodarsko stanje. V Jugoslaviji še vedno primanjkuje elektrike, strojne industrije in tudi ostale ključne industrije. In šele po nadaljnjem razvoju v tej smeri se bo Jugoslavija lahko uvrstila med industrijsko razvite države.

V vsem tem pa ima Slovenija pomembno vlogo. Slovenija je bila že pred vojno bolj industrijsko razvita dežela kot ostali predeli Jugoslavije, toda tudi v povojni dobi se je Sloveniji posvetila velika pozornost, to pa zaradi tega, ker se je hotelo čimprej doseči povečanje proizvodnje. Brutoproizvodnja slovenske industrije predstavlja 24 odst. celotne jugoslovanske industrijske proizvodnje. Sem spada 47 odst. celotne črne metalurgije, 39 odst. obutvene in usnjene proizvodnje, 36 odst. tekstilne proizvodnje in 30 odst. električne energije.

To razmerje se bo v bodoče razvijalo na navidezno škodo Slovenije, vendar bo pa to le navidezna škoda zaradi naglega vzpona proizvodnje v predelih, ki so bili doslej industrijsko nerazviti. Pri vsem tem pa je perspektiva glede slovenske industrializacije v nadaljnjem večanju ista, poleg tega pa bo šla slovenska industrija odslej v smeri specializacije. Zaradi tega ima slovenska industrija veliko bodočnost predvsem v precizni strojni industriji.

Pri letošnjem načrtu gospodarskega razvoja Slovenije se je upoštevala predvsem tista industrija, ki bo družbi dala takoj in čimveč. Predvsem je tu važna električna energija.

(Nadaljevanje sledi)

TRST, sobota 24. aprila 1954

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo pretežno jasno vreme s krajevnimi pooblačitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 16.1 stopinje; najnižja 10.7 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.40: Igre harmonikarski zbor III. drž. gimnazije iz Ljubljane. — **Trst II.:** 21.45: Franck: Simfonične variacije. — **Trst I.:** 12.15: Pesmi s IV. festivala v San Remu. — **Slovenija:** 14.05: Slovenske solistične skladbe.

OB ROBU GOSPODARSKE KRIZE

Zakaj potrošniki kupujejo v Furlaniji?

Zdi se, da so goriški trgovci spoznali nevarnost, ki jim grozi zaradi navijanja cen

Zadnja leta je postala v Gorici splošna navada, da si ljudje hodijo nakupovat v Videm ali v Furlanijo precej stvari, posebno tekstilnih izdelkov, namesto da bi si jih kupili v Gorici. Kdor ima na razpolago avto ali motor, jo namreč mahne v Gradiško, Tržič, Turjak, ali celo v oddaljeni Videm. Goriški trgovci pa pri tem tožijo da jim gre trgovina slabo in da ne morejo plačati davkov.

Vzrokov za to je precej. V Vidmu in v drugih zgoraj navedenih krajih so velike trgovine z vsakovrstnim blagom, ki komaj čakajo kupca, znajo pa ga tudi zadovoljiti. V te trgovine hodijo ne le srednji sloji, marveč tudi premožnejši ljudje, saj si tu lahko izberejo, kar hočejo. Glavni vzrok za goriško nakupovanje v «tujini» pa so cene. V Gorici so namreč cene tekstilnemu blagu in čevljem zelo visoke. Celo v Trstu, ki je bolj razvito mesto in kjer imajo ljudje večje finančne možnosti, so cene nekaterih predmetov nižje. Lahko navedemo samo nekaj primerov. V Gorici je v neki trgovini na Korzu stala moška srajca 4200 lir. V Tržiču je stala enaka srajca iz iste tovarne 3300 lir, Torej je razlika celih 900 lir. V Turjaku je daleč naokoli znana velika manufakturna trgovina, kjer je neko blago znane italijanske tekstilne tovarne stalo 5300 lir meter. Isto blago smo videli v goriški izložbi po 7400 lir. Razlika je znašala celih 2100 lir, kar znaša pri celi moški obleki nad 6000 lir. In takih primerov bi lahko navedli še precej pri vseh podobnih predmetih. Po tem vidimo, da se vsakomur izplača plačati nekaj sto lir za prevoz, če ima možnost prihraniti nekaj tisočakov.

Pa še nekaj odbija kupce od goriških trgovin: pomanjnje izbire. Pridete v kako trgovino in vprašate po blagu, ki si ga želite — posebno ženske so izbirčne — a trgovec vam bo odgovoril, da ga slučajno nima. Če ste trmasti in hočete imeti prav tisto blago, greste v drugo trgovino. Tudi tu vam bo trgovec odgovoril, da ga spet «slučajno» nima več. Za neke izdelke se ta «slučajno» ponavlja v mnogih trgovinah. Žalostna je ta resnica, ki odvrača kupce od goriških trgovcev.

Poleg tega so si moderni kupci vtepli v glavo še nekaj. Blago je «dobro» in «lepo» le, če je kupljeno v lepi trgovini. Če pogledamo na goriške trgovine, pa bomo videli, da imajo vse še staro opremo, ki je stara morda že trideset let. V Raštelu in v Gosposki ulici si trgovci tudi ne morejo kupiti nove, kajti njihova trgovina je popolnoma zamrla, odkar je bila potegnjena državna meja; zaradi tega opažamo, da nekateri trgovci iz teh ulic postavljajo svoje podružnice na Korzu, kjer imajo večjo možnost prodaje. V zadnjem času pa se opaža, da so se nekateri trgovci na Korzu zdramili, in danes vidimo že nekatere lepe trgovine, ki krasijo glavno mestno ulico. Nekateri pa so razvili kar pravo konkurenco, kar samo koristi tako njim samim kot tudi potrošnikom, ki vidijo le v tem možnost dobrega in cenenega nakupa, ne da bi jim bilo treba iti v Videm ali kam drugam.

Tako smo videli, da je pred nekaj tedni začela velika trgovina Pitassi z veliko razprodajo. Ljudje so se pri vratih prve dni kar trli, a po nekaj dneh je bila prav tako na Korzu, v prostorih bivše knjigarne Wokulat otvorjena nova konfekcijska trgovina z nizkimi cenami, tako da je tu vedno polno ljudi. Prepričani smo namreč, da zasluži več tisti trgovec, ki zasluži pri nekemu komadu eden ali dva tisočaka, proda pa mnogo blaga, kot pa trgovec, ki hoče zaslužiti pri istem komadu tudi štiri do pet tisoč lir, prodal pa bo zelo malo blaga; potem pa ga bomo videli, kako bo cele dneve stal na vratih in žalostno čakal kupce.

Vsekakor pa kaže v zadnjem času, da so goriški trgovci razumeli nevarnost, ki jim grozi od trgovcev v drugih mestih in da so začeli prodajati po nižjih cenah. Škoda, ki so jo utrpeli zaradi «izsiljevanje» kupcev, je sicer neznatna v primeru s tisto, ki jim jo je prizadejala državna meja, a sedaj skušajo rešiti, kar se še rešiti da. Upajmo, da bodo upoštevali tako svoje kot koristi potrošnikov, da bo v Gorici prislužen denar ostal doma.

Izlet ZSM v Ljubljano na tekmo Jug. B - Anglija B

Zveza slovenske mladine organizira 14. maja avtobusni izlet v Ljubljano na mednarodno nogometno tekmo Jugoslavija B - Anglija B. Za podrobna pojasnila naj se zainteresirani oglasijo na sedežu ZSPD, Ul. Ascoli 1 - tel. 24-95.

Natečaj

Pred kratkim je bil razpisan natečaj za 430 gasilskih mest, ki se ga lahko udeleže mladeniči od 21. do 30. leta starosti. Za vsa potrebna pojasnila se interesenti lahko obrnejo do poveljstva goriških gasilcev, Ul. Diaz st. 12.

Cesta za promet zaprta

Goriško županstvo sporoča, da bo zaradi gradnje zbiralnika greznice Ul. Capitale zaprta za promet do nadaljnjega obvestila.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

NADALJEVANJE SPORA MED INDUSTRIJCI IN SINDIKALNIMI ORGANIZACIJAMI

SAMO Z VZTRAJNO BORBO BODO DELAVCI ZBOLJŠALI SVOJ GOSPODARSKI POLOŽAJ

Sindikalne organizacije zahtevajo ureditev delavskih mezd, poenotenje in odpravo razlike med mezdami za moške in ženske

Po vojni se še nobeden spor med delodajalci in predstavniki delavskega razreda ni toliko časa nadaljeval, kot ravno zadnji spor o ureditvi delaskih mezd, predvsem o njihovem poenotenju in istočasnem povečanju v odnosu na življenjske stroške, in za odpravo razlike, ki obstaja med mezdami ženske in moške delovne sile. Zadnje dni so v Rimu zopet pogajanja med eno in drugo stranko, toda prav včeraj so zastopniki CIGL zapustili prostore, v katerih so se zbrale vse tri sindikalne organizacije in predstavniki Confindustrije, dočim sta ostali dve sindikalni organizaciji UIL in CISL nadaljevali z razpravljanjem.

Italijanska Zveza industrijcev bi bila, kakor se zdi, iz dosedanjega poteka pogajanj pripravljena čisto aritmetično sešteti različne postavke, ki pridejo v poštev pri delavskih mezdah ter tako poenostaviti proces izplačevanja delavskega zaslužka. Toda samo to in nič drugega. Toda italijanski delavci zahtevajo predvsem s poenotenjem tudi istočasno povečanje mezd, ker so v današnjem stanju, ko so življenjski stroški vedno večji zelo nizke.

Pri tem nam služi lahko kot primer goriška pokrajina, kjer borih 24.000 zaposlenih delavcev prejema prav v primerjavi z mnogimi bolj bogatimi pokrajinami zelo nizke mezde. Življenjski stroški znašajo za povprečno družino (računano meseca avgusta 1953) 57.893 lir, dočim je bil v istem času mesečni zaslužek delavca, zaposlenega v metalurgiji 26.385 lir, kar daje razliko v kritju stroškov za 45.6 odst. Ogromna je tudi v goriški pokrajini razlika med mezdami ženske in moške delovne sile. Delavke v podgorski predilnici, ki so v njej uslužbene tudi po 10 ali več let, dosežejo v štirinajstih dnevih komaj 10.000 lir ali celo manj. S prosto roko se je v Gorici ustanovilo nad 50 podjetij, ki izdelujejo razne proizvode, večinoma sladke alkohole in piškote. V teh podjetjih so zaposlene predvsem ženske, in to mladinke, ki jih prav zaradi mladoletnosti izredno slabo plačujejo, ko pa dosežejo dobo, predpisano za popolno mezdo, jih največkrat odpustijo.

Proti takemu izkoriščanju delovne sile morajo sindikalne organizacije nastopati enotno z zahtevo po splošnem izboljšanju mezd, ki bodo omogočile delovnemu človeku dostojno življenje in ki bodo obenem popolnoma odstranile razlike med delavci in delavkami.

Kako se bo rešil spor med delodajalci in sindikalnimi organizacijami, ni lahko predvidevati, toda verjetno je, da bo Zveza industrijcev vztrajala pri svoji zahtevi po čisto formalnem poenotenju plač in da bo odbila kakršnokoli zahtevo po še tako skromnem povišku.

Delavski razred že dolgo vztraja v tej borbi za dosego svojih pravic in ne bo se zadovoljil z obljubami, ki ne bodo izboljšale njegovega ekonomskega položaja.

Avtomobilska dirka po mestnih ulicah

Spremembe voznega reda nekaterih mestnih avtobusov

Krajevni avtomobilski klub organizira v nedeljo 25. t. m. avtomobilsko dirko na sledeči progi: Korzo Italia — Ul. Aquileia — Ul. Lunghisonzo — Ul. Leoni — Ul. Leopardi — Ul. Diaz — Korzo Italia. Pričetek tekem bo ob 13. uri. Danes popoldne od 13. do 16.30 pa bodo poskusne dirke.

S tem v zvezi je goriški prefekt izdal nekatera pravila, s kateremi odreja ukinitev prometa od 12. ure do končane poskusne tekme v soboto 24. t. m. in od 12. do četrte ure po končani tekmi 25. t. m. v naslednjih ulicah: 1. državna cesta štev. 56 Videm - Gorica do križišča «Pri Madoninin»; 2. vse vhodne ceste v krog, v katerem se bodo vršile dirke, in sicer Ul. Lunghisonzo, križišče z Ul Leoni, Ul. Leoni in križišče z Ul. Brigata Casale, Ul. Leopardi, Ul. Diaz, Korzo Italia in Ul. Aquileia.

Promet iz Vidma proti Gorici bo usmerjen s križišča «Pri Madoninin» čez Podgoro, pevmski most in Drevored XX. septembra. Promet iz Trsta pa po Ul. Duca d'Aosta, Ul. Nazario Sauro, Ul. Mazzini in Ul. Roma.

***

Danes 24. t. m. in jutri, nedelja 25. t. m. bodo od 13. do 16.30 ure vsi avtobusi razen avtobusa štev. 1 imeli svoj odhod in prihod na Travniku. Tisti, ki gredo v Furlanijo, bodo imeli sledečo progo:

podvoz Baruzzi - Podgora - pevmski most - Drevored XX. septembra - Ul. S. Chiara - Ul. Mameli - Travnik.

Za avtobuse proti Trstu je proga naslednja: Travnik - Ul. Roma - Ul. Crispi - Ul. Mazzini - Ul. N. Sauro - Ul. Duca d'Aosta - Tržaška ulica.

Mestni avtobusi bodo vozili po sledečih progah:

Proga štev. 1: Glavna postaja - Ul. d'Aosta - Ul. N. Sauro - Ul. Mazzini - Ul. Crispi - Korzo Verdi - Ul. Oberdan - Travnik itd.

Proga štev. 3: S Travnika do začetka Tržaške ulice kakor proga štev. 1, nato Tržaška ulica - Ul. Tabaj - prelaz - Štandrež - Sovodnje.

Proga štev. 4: Travnik - Ul. Oberdan - Korzo Verdi - Ul. S. Chiara - Drevored XX. septembra - Podgora - Ločnik.

Seja pokrajinskega poljedelskega konzorcija

30. t. m. bo v Gorici na sedežu Pokrajinskega poljedelskega nadzorništva v Ul. Duca d'Aosta št. 55 splošna seja Pokrajinskega poljedelskega konzorcija. V pripravah za to sejo bodo v prihodnjih dneh seje Konzorcija za imenovanje delegatov za skupščino, na kateri bodo razpravljali o sledečem dnevnem redu: poročila upravnega sveta in sindikalnega kolegija o delovanju leta 1953, obračun delovanja v letu 1953 ter razno.

Pripravljalna seja bo v nedeljo 25. t. m. v Gorici pri poljedelskem nadzorništvu, Ul. Duca d'Aosta 55 ob 8.30 k prvemu in ob 9.30 k drugemu sklicanju. Namenjen bo članom, bivajočim v občinah Gorica in Steverjan ter članom, ki niso volili na drugih pripravljalnih sejah; v nedeljo 25. t. m. v Gradiški v dvorani kina Teatro ob 8.30 k prvemu in ob 9.30 k drugemu sklicanju za člane občin Doberdob, Fara, Foljan, Gradiška, Romans, Zagraj in Sovodnje.

Volitve bodo tajne po proporcionalnem sistemu na podlagi list, ki bodo predložene eno uro po pričetku seje. Liste bodo lahko imele število kandidatov, ki ne sme biti višje od dvajsetine pričujočih.

Vozni red vlakov

ODHODI:

Proti Trstu: 0.24 (A.), 6.10 (A.), 7.23 (A.), 8.33 (A.), 10.02 (D.), 13.58 (A.), 15.50 (A.), 17.12 (DD.), 18.32 (A.)*, 20.17 (A.), 21.26 (D.).

Proti Vidmu: 4.33 (DD.), 5.32 (A.), 6.29 (A.), 7.57 (A.), 8.32 (DD.), 10.46 (A.), 13.59 (A.), 16.00 (A.)*, 17.13 (A.) 19.15 (A.), 20.36 (A.), 23.16 (D.).

PRIHODI:

Iz Trsta: 5.30 (A.), 6.24 (A.), 7.55 (D.), 8.22 (A.)*, 8.30 (DD.), 10.44 (A.), 13.55 (A.), 17.11 (A.), 19.10 (A.), 20.31 (A.), 23.14 (D.).

Iz Vidma: 0.23, (A.), 4.25 (D.), 6.08 (A.), 7.21 (A.), 8.29 (A.), 10.00 (D.), 13.56 (A.), 15.48 (A.), 17.10 (DD.), 18.30 (A.)*, 20.13 (A.), 21.24 (D.).

* Ne vozi ob nedeljah

JUTRI 25. aprila bo v Steverjanu „PRI KORŠIČU“

„Spomladanski praznik“

Na programu je veseloigra «Tisočak v telovniku» in nastop domačega pevskega zbora.

PO PRIREDITVI BO PLES DO POLNOČI

ZAČETEK OB 16. URI ZAČETEK OB 16. URI

Avtobusi vozijo kot po navadi, in sicer iz Gorice ob 14. in ob 18.30 uri izpred Ribijeve garaže v Ul. IX. avgusta; prva postaja je pred glavno pošto. Odhod iz Steverjana ob 19. uri.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Do smrti povozil angleškega vojaka

Obsodili so ga na 2 leti in 6 mesecev zapora in na povračilo 80.000 lir stroškov - Bil je pomiloščen

Včeraj je bila pred goriškim kazenskim sodiščem zopet ena izmed številnih razprav proti povzročiteljem smrtnih nesreč. Obtoženec je bil 23-letni Giovanni Feruglia iz Vidma, Ul. Giardiniera 8.

V poznih večernih urah 13. junija 1953 je orožnik Giampietro Rocco iz Tržiča med sprehodom po glavni cesti, ki pelje v Trst, opazil pri 129 km na tleh ležečega angleškega vojaka. Ko se mu je približal, je ugotovil, da je vojak v nezavesti. Takoj je odhitel na mednarodni blok pri Devinu, od koder so telefonirali v Tržič po ambulanto Rdečega križa in po poveljnika orožniških sil. Na kraj nesreče so takoj prihiteli bolničarji Rdečega križa, vendar za 24-letnega Alfreda Railtona iz Manchestra ni bila potrebna več nobena pomoč, ker je bil že mrtev. V bližini trupla sta bila še dva druga angleška vojaka in dve dekleti iz Tržiča. Vse štiri osebe so odšle v Tržič, kjer jih je izpraševal preiskovalni sodnik. V tem času pa so na mednarodnem bloku pri Devinu civilni policisti s Tržaškega ozemlja zaustavili «Lancio Aprilio», ki se jim je zdela zaradi poškodb na zadnjem delu precej sumljiva. Vozač Giovanni Feruglio ni vedel ničesar povedati, prav tako tudi Francesco Perotti in Enrico Martini, ki sta bila v vozilu. Vendar pa so morali vsi trije v Tržič, kjer se je še isti večer začelo izpraševanje vseh oseb, ki so bile prisotne pri prometni nesreči. Angleška vojaka sta izjavila, da je Alfred Railton skupno z njima odšel v Tržič, kjer so v nekem mestnem baru spoznali dve dekleti in odšli z njima na sprehod. Dočim si je vsak izmed njegovih tovarišev vzel eno dekle pod pazduho, je Railton počasi stopal sam proti Devinu. Nenadoma je pridrvel z veliko brzino avtomobil, ki se je prvemu paru izognil, nato pa z veliko naglico podrl na tla Railtona, se izognil tudi drugemu paru in nadaljeval nemoteno svojo pot.

Obtoženi Feruglio je včeraj na sodišču, kakor je to storil tudi pred preiskovalnim sodnikom v Tržiču, izjavil, da pred seboj ni videl nobene osebe, čutil je sicer, da je zadel v nekaj trdega, vendar je mislil, da je bilo drevo. Ostala dva njegova prijatelja pa sta povedala, da so se vsi trije odpravili iz Vidma proti Trstu, da bi obiskali tržaške nočne lokale. Med potjo so se ustavili kar v štirih gostilnah, in Feruglio je bil precej vinjen. Oba pa sta zanikala, da bi karkoli čutila med vožnjo.

Goriško sodišče je spoznalo Giovannija Feruglio za krivega nenamernega umora angleškega vojaka Railtona ter ga obsodilo na 2 leti in 6 mesecev zapora, povračilo stroškov civilne stranke na posebnem uradu ter na poravnavo stroškov v znesku 80.000 lir. Vendar pa je Feruglio bil deležen zakonskega ukrepa od decembra lanskega leta in bil popolnoma oproščen zaporne kazni.

Predsednik sodišča dr. Storto, državni pravdnik De Marsi, zapisnikar Omeri.

Izpiti na srednjih šolah

Ministrska odredba št. 850 določa, da se bodo sprejemni, vstopni in nižji tečajni izpiti na srednjih šolah pričeli v poletnem izpitnem roku 4. junija t. l., zrelostni in usposobljenostni izpiti pa 21. junija t. l. Za pripustitev k tem izpitom je treba vložiti na ravnateljstvo šole, kjer se bodo vršili ti izpiti, prošnjo na kolkovanem papirju za 100 lir najkasneje do 15. maja t. l. in ji priložiti dokumente, kakor jih predpisuje okrožnica, ki je na vpogled na razglasni deski vsake šole.

Vsa potrebna pojasnila dajejo tajništva šol, ki so odprta vse delavnike od 8. do 13. in od 16. do 18. ure.

KINO

CORSO. 17: «Naš časi», V. De Sica.
VERDI. 16.30: «Divji ples», B. Stanwyck in G. Cooper.
CENTRALE. 17: «Vzhodno od Sumatre», barvni film, M. Maxwell in J. Sandler.
VITTORIA. 17: «Postržek leta 53», barvni film, M. Fiore in H. Vidal.
MODERNO. 17: «To noč in vsako noč», barvni film, R. Hayworth.

DEŽURNA LEKARNA: Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Venuti, Ul. Rabatta 18 - tel. 21-24.

KINO NA OPČINAH

predvaja danes z začetkom ob 18. uri film:

ŠPORTNI DNEVNIK

Priprave jugoslovanskih nogometašev na svetovno prvenstvo v Švici

Priprave, ki jih bo vodila nova petčlanska komisija, bodo v Ljubljani - Šest kandidatov za zveznega trenerja - Glavna preskušnja - Tekmi z Anglijo 16. V. v Beogradu in Ljubljani

BEOGRAD, 23. — Na prvem sestanku novega upravnega odbora NZJ so včeraj sklenili, da bo sestavila državno reprezentanco komisija petih članov. Upravni odbor je nadalje imenoval 6 kandidatov, ki pridejo v poštev za trenerja državnega moštva. Določili so 17. maj za sestanek posvetovalnega odbora NZJ in prehodni rok za nogometaše klubov I. lige Zagreba in Veleža od 15. maja do 1. junija.

Tajnik bivše komisije za sestavo in pripravo nogometne reprezentance Aleksander Tirnanić je predlagal osnutek načrta za pripravo državnega moštva za bližnji srečanji z Belgijo in Anglijo in za svetovno prvenstvo. Člani upravnega odbora se sprejeli osnutek načrta in ugotovili, da dosedanja komisija zadnje čase sploh ni delala, marveč samo formalno obstajala. Sklenili so da bodo odslej v komisiji Branko Pešić, predsednik, A. Tirnanić, sekretar, Leo Lemešić, Franjo Wölfl in zvezni trener.

Po sprejetem načrtu priprav bodo v začetku prihodnjega tedna objavili 45 kandidatov, izmed katerih bodo po zaključku prvenstva izbrali 32 nogometašev, ki se bodo v Zagrebu skupno pripravljali na tekmo z Belgijo. Po tej tekmi bo 16 igralcev odpotovalo v Beograd kjer se bodo pripravljali za srečanje z angleško reprezentanco, ostalih 16 reprezentantov pa bo treniralo v Ljubljani za tekmo z B moštvom Anglije.

Po teh srečanjih bodo nogometaši kratek čas počivali, kasneje pa bo komisija določila igralce, ki bodo odšli v Švico. Ti nogometaši se bodo pripravljali v Ljubljani od 20. maja do 10. junija.

Ko je Tirnanić prebral imena desetih trenerjev, ki bi prišli v poštev za pripravljanje državnega moštva, je upravni odbor določil naslednjih šest kandidatov: Moša Marjanović (BSK), Milovan Cirić (Partizan), Aleksander Tomašević (Budućnost), Bane Sekulić (Spartak), Bernard Higl (Proleter) in Ilješ Spic (Partizan). Komisija bo predlagala enega izmed šestorice trenerjev v roku osmih dni.

Zatem je podpredsednik Zveze Branko Pešić prebral poročilo konference predstavnikov nogometnih zvez pred kongresom FIF ki je bil nedavno v Parizu in ki sta se ga udeležila tudi zastopnika NZJ B. Pešić in dr. Mihajlo Andrejević. Na tej konferenci so postavili kandidature za novega predsednika FIF in za izvršni komite, ki bo štel štiri člane. Med šestimi predlaganimi kandidati v izvršni odbor FIF je tudi dr. Mihajlo Andrejević.

Glavni tajnik Nogometne zveze Milorad Lišanin je poročal o tekmah, ki jih je jugoslovanska mladinska reprezentanca igrala v Zahodni Nemčiji v okviru sedmega turnirja za pokal FIF. Poudaril je, da se je naše moštvo slabše plasiralo, kakor bi se po svoji kakovosti lahko. Precejšen del odgovornosti leži tudi na komisiji za pomladek, ki si ni dovolj prizadevala pri treningu mladinske reprezentance.

Ob koncu svojega poročila je tovariš Lišanin obvestil upravni odbor, da se je Argentina ponudila, da bi organizirala osmi turnir za svetovno prvenstvo, večina članic pa je predlagala Jugoslavijo. O tem predlogu bo sklepal upravni odbor na prihodnjem sestanku. Razen tega je Lišanin obvestil upravni odbor, da je Irska nogometna zveza predlagala srečanje z jugoslovansko reprezentanco v Dublinu, ki naj bi bilo po tekmi Jugoslavija : Wales. Predsednik turške nogometne zveze pa je predlagal, naj bi letos jugoslovanska mladinska reprezentanca gostovala v Turčiji.

V nedeljo maraton veteranov na progi Milje-Trst

Kot vsako leto je gostilna «Nuovo bunker» v Ul. Conti 40 tudi letos, in sicer v nedeljo, organizirala tekmovanje v hitri hoji za tekmovalce nad 50 let. Letos so tekmovalno progo speljali iz Milj v Trst (dolžina proge 10.7 km). Prirediteljci so bratje Umer, ki so znani po svoji športni preteklosti kot nogometaši Triestine. Bratje imajo sedaj v najemu zgoraj omenjeno gostilno.

Med priletnimi tekmovalci tudi letos vlada za tekmo veliko zanimanje, predvsem zaradi tega, ker je bil k tekmovanju povabljen tudi 59-letni Just Umek, ki je okoli leta 1928 tekmoval na progi Los Angeles - New York, ki je bila dolga nad 5.000 km ter prišel na cilj drugi z izvrstnim časom.

Poleg 59-letnega Justa je prirediteljski odbor povabil še 69-letnega Milana Umeka, ki je prav tako specialist v hitri hoji. Ostali prijavljenci so naslednji: 52-letni Ivan Grabar, 53-letni Evgen Furjan, 53-letni Mirko Pirec, 56letni Peter Gasperazzo, 57-letni Silvij Pahor, 54-letni Marij Semola, 50-letni Anton Rovatti, 53-letni Della Zotta Galiano (zmagovalec tekmovanja na progi Milje - Trst pred tremi leti), 50-letni Anton Radivo, 53-letni Franc Krt in 55-letni Just Kavčič.

Izven tekmovanja bo nastopil tudi 12-letni Oton, sin tekmovalca Mirka Pirca, ki je lansko leto izven konkurence prišel drugi.

Prvi tekmovalec bo startal ob 8.30 z glavnega trga v Miljah. Sledili mu bodo še ostali. Zadnji tekmovalec bo zapustil Milje ob 9.

Prihod tekmovalcev v Trst na Trg Perugino se pričakuje od 9.30 do 10. ure.

Tako mislimo mi:

Legnano - Genoa	1		
Milan - Fiorentina	1	X	2
Napoli - Bologna	1		
Palermo - Novara	1		
Roma - Juventus	1	X	2
Sampdoria-Triestina	1	X	
Spal - Lazio	X	1	
Torino - Atalanta	1		
Udinese - Inter	X	2	
Cagliari - Pro Patria	1	X	
Monza - Verona	1		
Treviso - Catania	1		
Arstaranto - Lecce	1		
Empoli - Livorno	X		
Como - Brescia	1		

SREČANJE STUDENTOV - NOGOMETASEV V SKOPLJU

Jugoslavija - Francija 4:2 (2:1)

SKOPLJE, 23. — Mestni stadion v Skoplju. Gledalcev okoli 5000. Sodnik Nedeljkovski. Vreme odlično za igro. Strelci: Julien v 7. min. in Bateau v 80. min. iz kazenskega strela za Francijo in Jocić v 25. in 52. ter Župac v 27. in 57. min. za Jugoslavijo.

Tretje srečanje študentskih nogometnih reprezentanc Jugoslavije in Francije, ki je bilo danes v Skoplju, se je končalo s prepričljivo zmago Jugoslavije 4:2 (2:1). Jugoslovansko moštvo je bilo mnogo boljše od nasprotnika, pokazala pa se je spet stara napaka neučinkovitost napada.

Za Jugoslavijo so igrali: Vidinić, Jurišić, Stojanović, Milić, Stanković, Miljenić, Radovanović, Jocić, Pejović (Jelisavčić), Milanov in Župac.

GORIŠKI ŠPORT

Dijaške lahkoatletske tekme

V zadnjih dveh tednih so se vršila zavodna notranja tekmovanja v lahki atletiki v vseh srednješolskih zavodih goriške pokrajine. Na teh tekmovanjih se izberejo najboljši v vsaki šoli, ki bodo potem zastopali svojo šolo na pokrajinskem srednješolskem prvenstvu, ki bo v Gorici prihodnji teden.

Tudi slovenska srednja šola je priredila tako tekmovanje. Tekmovali so lahko samo dijaki, ki so rojeni od leta 1935 dalje. V nekaterih panogah so bili doseženi še precej dobri rezultati, če le-te primerjamo z objavljenimi rezultati italijanskih srednjih šol, v drugih panogah pa ni bilo mogoče doseči uspeha.

Rezultati na tekmovanju v četrtek 22. aprila so bili naslednji:

skok v višino: 1. Del Bene (licej) 1,55; 2. Jarc (učiteljišče) 1,40; 3. Bednarik (licej) 1,40;

skok v daljino: 1. Del Bene (l.) 5,27; 2. Bednarik (l.) 5,01; 3. Jarc (u.) 4,98;

tek na 80 m: 1. Leban (l.) 10"3; 2. Del Bene (l.) 10"4; 3. Bednarik (l.) 10"4;

tek na 1000 m: 1. Leban (višja gimnazija) 3'15"; 2. Černo (strokovna šola) 3'16"; 3. Culetto (strokovna) 3'17";

tek 80 m z zaprekami: 1. Herakovič (l.) 13"5; 2. Bednarik (l.) 13"7; 3. Colja (v. g.) 14"1;

štafeta 2 x 100: 1. licej A (Del Bene - Bednarik) 25"; 2. licej B (Leban - Herakovič) 25"9; 3. učiteljišče (Jarc - Colja) 27"4;

met diska: 1. Lovrečič (v. g.) 27,30; 2. Devetak (strokovna šola) 26,40; 3. Gruden (v. g.) 25,88;

met krogle: 1. Lovrečič (v. g.) 11,32; 2. Herakovič (l.) 9,82; 3. Devetak (s.) 9,60.

Kot vidimo vodi med ekipami licej. Prihodnjo sredo 28. t. m. se bodo vršile na občinskem stadionu izločilne pokrajinske tekme. Vsaka šola bo poslala na tekme po dva reprezentanta v vsaki panogi. Vseh šol je deset, zaradi tega bo dvajset tekmovalcev. Prvih dvanajst tekmovalcev se bo plasiralo v finale, ostali pa se v končni lestvici ne bodo šteli. Finalne tekme bodo v sredo 5. maja popoldne na občinskem stadionu.

Veliko izbiro konfekcij po resnično nizkih cenah vam nudi

Kaliger

Športne srajce z dolgimi rokavi iz pravega bombaža od 1.350 lir dalje
Moderne letne hlače . . . za 1.950 lir
Moške kompletne obleke . za 3.950 lir
Interloc s polovičnimi rokavi v vseh barvah . . . . za 590 lir
Za veslače imamo veliko izbiro hlač in nogavic
Ameriške originalne modre hlače (gin) z belim šivom.
Bogata izbira športnih jopičev

Kaliger, Trst, Ul. Timeus št. 3 (nova hiša)

ZASTOPNIK IN GLAVNA ZALOGA
ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI
TRST - Ul. Valdirivo 3, tel. 350-34

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA st. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25 din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - 7 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst